

EVALUERING AF UNGEPAKKE II

**De unges vej til ungdomsuddannelserne –
uddannelsessystemets vej til de 95 pct.**

HOVEDRAPPORT: KONKLUSIONER, ANBEFALINGER, OPSUMMERING

Til Ministeriet for Børn og Undervisning

September 2012

INDHOLD

1. INDLEDNING	4
1.1 Baggrund og opdrag	4
1.2 Læsevejledning	5
2. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER	6
2.1 Samlet konklusion	6
2.2 Alle 15-17-årige skal følge uddannelsesplanen, og kommunerne skal følge op herpå	6
2.3 Vurdering af den unges uddannelsesparathed (UPV)	7
2.4 Overgang til ungdomsuddannelserne	7
2.5 Etablering af kommunale tilbud for 15-17-årige	8
2.6 Nye muligheder for 10. klasse	9
2.7 Bortfald af krav om anvendelse af introduktionskurser i 8. klasse, nedsat obligatorisk brobygning i 10. klasse, bortfald af krav om vejledning i 6. klasse og genetablering af muligheden for erhvervspraktik i 8. klasse	9
2.8 Etablering af eVejledning	10
2.9 Udvikling og drift af system til samkøring af data (Ungedatabasen)	11
2.10 Målretning af ressourcer til institutionernes indsatser for frafaldstruede	11
2.11 Fleksible EUD-forløb (EUX)	12
2.12 Produktionsskolebaseret erhvervsuddannelse	13
2.13 Den lokale implementering	13

3. INITIATIVERNE I UNGEPAKKEN	14
3.1 Alle 15-17-årige skal følge uddannelsesplanen, og kommunerne skal følge op herpå	14
3.1.1 Baggrund	14
3.1.2 Sammenfatning	14
3.2 Vurdering af den unges uddannelsesparathed (UPV)	16
3.2.1 Baggrund	16
3.2.2 Sammenfatning	17
3.3 Overgang til ungdomsuddannelserne	18
3.3.1 Baggrund	18
3.3.2 Sammenfatning	19
3.4 Etablering af kommunale tilbud for 15-17-årige	20
3.4.1 Baggrund	20
3.4.2 Sammenfatning	21
3.5 Nye muligheder for 10. klasse	22
3.5.1 Baggrund	22
3.5.2 Sammenfatning	22
3.6 Bortfald af krav om anvendelse af introduktionskurser i 8 kl., nedsat obligatorisk brobygning i 10. klasse, bortfald af krav om vejledning i 6. klasse og genetablering af muligheden for erhvervspraktik i 8. klasse	23
3.6.1 Baggrund	23
3.6.2 Sammenfatning	24
3.7 Etablering af eVejledning	25
3.7.1 Baggrund	25

3.7.2	Sammenfatning	25
3.8	Udvikling og drift af system til samkøring af data(Ungedatabasen)	27
3.8.1	Baggrund	27
3.8.2	Sammenfatning	28
3.9	Målretning af ressourcer til institutionernes indsatser for frafaldstruede	28
3.9.1	Baggrund	28
3.9.2	Sammenfatning	29
3.10	Fleksible EUD-forløb (EUX)	30
3.10.1	Baggrund	30
3.10.2	Sammenfatning	31
3.11	Produktionsskolebaseret erhvervsuddannelse	33
3.11.1	Baggrund	33
3.11.2	Sammenfatning	33
3.12	Den lokale implementering	34
3.12.1	Baggrund	34
3.12.2	Sammenfatning	34
3.13	Tværgående effektanalyse	36
3.13.1	Baggrund	36
3.13.2	Sammenfatning	36

1. INDLEDNING

1.1 Baggrund og opdrag

Under globaliseringsforhandlingerne i efteråret 2009 indgik den daværende VK-regering aftale med DF, S, og R om 'Flere unge i uddannelse og job' (Ungepakke II). Med aftalen og den lovgivning, som fulgte heraf i 2010, fulgte iværksættelse af en række initiativer, hvis sigte har været at styrke indsatsen for, at flere unge kommer i job og uddannelse og på længere sigt bidrage til en bedre uddannet arbejdsstyrke.

Ungepakke II's initiativer sætter ind på tre områder: Grundskolen, overgangen og ungdomsuddannelserne. Flere af Ungepakkens initiativer bærer præg af at være 'selvstændige' i den forstand, at de i sig selv udgør en helhed, der ikke hænger snævert sammen med andre af Ungepakkens initiativer. Andre initiativer har sammen til opgave at udgøre en helhed, der sætter ind på forskellige tidspunkter på de unges vej mod ungdomsuddannelserne.

Ungepakke II sætter således ind i grundskolen gennem et øget fokus på de unges afklaringsprocesser og valg af ungdomsuddannelse. Ligeledes retter en del af initiativerne sig mod at sikre en bedre overgang fra grundskolen og ind på ungdomsuddannelserne, ligesom der igangsættes tilbud rettet mod de unge, der ikke er klar til at starte på en ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen. Desuden sættes ind på ungdomsuddannelserne gennem målretning af vejledningsressourcer mod frafaldstruede unge på uddannelserne samt igangsættelse af nye uddannelsesinitiativer.

Evalueringen skal belyse hvert enkelt initiativ og i den forbindelse afdække:

- Er initiativet implementeret som forudsat i de bestemmelser, der er rammen for initiativet?
- Hvordan er initiativet implementeret, og er det forankret på den organisatorisk mest hensigtsmæssige måde?
- Vurderes initiativet at være brugbart og relevant i forhold til at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse?
- Vurderes initiativet at have effekt i forhold til at bringe flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse?
- Samspelet mellem initiativerne i Ungepakke II, herunder om initiativerne understøtter og supplerer hinanden, eller om der er initiativer, der virker kontra-produktive i forhold til andre initiativer.

1.2 Læsevejledning

I nærværende hovedrapport fremlægges:

- Først konklusioner og anbefalinger – samlet og for de enkelte initiativer
- Dernæst gives en kort opsummering for hvert enkelt initiativ samt den tværgående statistiske effektanalyse.

Den medfølgende bilagsrapport indeholder:

- Metodebeskrivelse – herunder den evalueringsmæssige tilgang
- Mere udfoldede og detaljerede analyser af de enkelte initiativer
- Tværgående statistisk effektanalyse
- Tabelbilag

2. KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

2.1 Samlet konklusion

Samlet set er Ungepakkens initiativer et skridt i den rigtige retning – byggende på et stort og vigtigt arbejde blandt mange af de involverede professionelle, der bør fortsætte fremadrettet. Ungepakken kan i vid udstrækning karakteriseres som et succesfuldt samarbejdsprojekt, som har engageret og forpligtet mange aktører på feltet. Det er dog forsat bydende nødvendigt at videreudvikle den samlede indsats, hvis 95 % målsætningen skal realiseres.

Siden Ungepakkens indførelse er antallet af unge i restgruppen (uden for uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet) blevet reduceret markant, så problemet i dag i mindre grad er at få de unge i gang. Fokus kan hermed til dels flyttes fra gruppen af unge, der ikke er i gang, til to andre centrale udfordringer, som Ungepakken i sin nuværende form ikke alene er i stand til at løfte:

- I overgangen: *Reelle alternative tilbud i overgangen til unge, der ikke er parate til at påbegynde en ungdomsuddannelse*
- På ungdomsuddannelserne: *Øget fastholdelse.*

Vi anbefaler på den baggrund, at alle Ungepakkens initiativer videreføres – med visse justeringer og med fokus på en række udviklingsbehov.

2.2 Alle 15-17-årige skal følge uddannelsesplanen, og kommunerne skal følge op herpå

Det overordnede formål med initiativet er at mindske unges sammenlagte tid uden et uddannelses-/beskæftigelsestilbud. Vi vurderer, at initiativet er velfungerende, og det kan konstateres, at andelen af unge, som hverken er i uddannelse eller arbejde, faldt fra 5.611 i januar 2011 til 3.411 i juni 2012. I samme periode er sket et fald i andelen af marginaliserede unge, som ikke har været i uddannelse eller arbejde i længere tid.

Evalueringen viser dog, at uddannelsesplanen i sin nuværende form ikke er et optimalt redskab i forhold til alle dens formål. Planen har mange funktioner, som svækker dens betydning, og den fungerer reelt bedst som et værktøj for UU – som administrationsværktøj og som dialogværktøj i forbindelse med dialogen med den unge og forældrene. Betydningen for de aftagende institutioner er begrænset.

Anbefalinger

- Det anbefales at fastholde de vide rammer for indholdet af uddannelsesplanerne. Dette er centralt, idet gruppen af unge, som er udsatte i overgangen, er yderst mangfoldig og rummer unge med meget forskellige udfordringer og behov.

- Det anbefales, at man styrker planen som overleveringsværktøj eller gentænker proceduren omkring overleveringen fra UU. Det er således afgørende, at man i overleveringen i højere grad kan formidle den unges historik – både af personlig og mere praktisk karakter.

2.3 Vurdering af den unges uddannelsesparathed (UPV)

Samlet set er vurderingen, at parathedsvurderingen fungerer som et vigtigt proces- og dialogredskab i arbejdet med at sikre, at de unge vejledes til det rette uddannelsesstilbud. Det er vurderingen, at uddannelsesparathedsvurderingen har skærpet særligt lærerne i grundskolens blik for de unges videre færd i uddannelsessystemet. Også de unge får gennem afklaringsprocesserne knyttet til parathedsvurderingen og udarbejdelsen af uddannelsesplanerne rettet deres fokus mod uddannelse og de krav, der stilles på den enkelte uddannelse.

I forhold til midtvejsevalueringen af uddannelsesparathedsvurderingerne foretaget i 2011 er antallet af ikke-parate steget, hvorimod antallet af omstødelser på ungdomsuddannelserne er blevet reduceret. Begge tendenser peger i den rigtige retning, da det er vores vurdering, at 1) det reelle antal ikke-uddannelsesparate er højere end tallene umiddelbart viser på grund af for få reelle alternativer til ikke-parate og 2) registerdata viser, at frafaldet i løbet af ungdomsuddannelsens første skoleår er højere blandt de ikke-uddannelsesparate end blandt de uddannelsesparate. Forskellen skyldes primært frafaldet blandt de ikke-uddannelsesparate på de gymnasiale uddannelser.

Anbefalinger

- Det anbefales, at parathedsbegrebet fortsat udvikles med udgangspunkt i en tværinstitutionel og fælles forståelse af, hvad uddannelsesparathed indebærer. Herunder at de uenigheder omkring vurderingen, der tegner sig særligt i relation til erhvervsuddannelserne, adresseres.
- Samtidig anbefales det at arbejde målrettet på at skabe tilbud i overgangen, der retter sig mod gruppen af ikke-uddannelsesparate. Det gælder særligt de unge, der vurderes ikke-parate efter 10. klasse.

2.4 Overgang til ungdomsuddannelserne

Det er vurderingen, at initiativet er perspektivrigt, men ikke fuldt ud implementeret. Der er således meget stor forskel på tolkning af bestemmelser og reel implementering i kommunerne.

Der kan konstateres et fald i afbrudsprocenten på erhvervsuddannelserne i den snævre overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse (perioden fra d.15. marts til 1. oktober). Denne effekt kan dog også henføres til implementeringen af uddannelsesparathedsvurderingerne. Der er tale om små talstørrelser, hvilket understreger, at udfordringerne med frafald i den snævre overgang er et marginalt problem set i den større kontekst.

Evalueringen viser desuden, at der er en uklarhed omkring definitionen af unge, der er "udsatte i overgangen", så man i praksis sætter lighedstegn mellem udsatte unge forstået som unge, der personligt, fagligt eller socialt har problemer i et omfang, der hindrer dem i at gennemføre en uddannelse, og de unge, som 'blot' er uafklarede.

Anbefalinger

- Det anbefales, at UU sammen med uddannelsesinstitutionerne forpligtes til at samarbejde omkring, hvilke unge man har særligt fokus på i overgangen, og at de gode erfaringer med overleveringer og tæt opfølgning i overgangsfasen udbredes. I forlængelse heraf anbefales det, at man fortsat indsamler erfaringer og sikrer en bedre systematisk og forskningsbaseret videndeling af virkningsfulde initiativer.
- Det anbefales, at der i stigende grad differentieres mellem indsatser overfor personligt, fagligt eller socialt udsatte unge og vejledning/afklaringsforløb målrettet uafklarede unge. Der er behov for både afklarende og kvalificerende forløb i overgangen til ungdomsuddannelserne eller som en del af starten på en ungdomsuddannelse, målrettet unge, der er uafklarede (og ikke udsatte). Og der er behov for indsatser, der kan imødegå personlige og sociale problematikker (misbrug, sygdom, familiære kriser mv.), som ikke imødegås med de eksisterende redskaber.

2.5 Etablering af kommunale tilbud for 15-17-årige

De særlige kommunale tilbud til ikke-uddannelsesparate unge tager primært udgangspunkt i allerede eksisterende institutionelle tilbud. Der tegner sig generelt et billede af en vis uklarhed og uoverskuelighed om, hvad der særligt kendetegner de 'særlige' tilbud – og dermed hvad der adskiller dem fra øvrige initiativer rettet mod denne gruppe unge.

En stor del af de unge oplever de tilbud, de har været i, som centrale for at fremme deres muligheder i uddannelsessystemet. De fremhæver især betydningen af de sociale aspekter af de tilbud, de deltager i.

Evalueringen viser, at der langt fra er samme muligheder for de udsatte unge i hele landet. Nogle steder er antallet af tilbud og muligheder så begrænsede, at en del af de unge fortsætter i ordinær ungdomsuddannelse, til trods for, at alle faglige vurderinger peger på, at de ikke vil være i stand til at gennemføre. Og også derfor vurderes det reelle antal ikke-uddannelsesparate unge at være større end antallet af unge, der erklæres ikke-uddannelsesparate.

Andre steder i landet udgør tilbud og muligheder for udsatte unge snarere en jungle af projekter og afgrænsede tilbud, som hver for sig kan være gode, men hvor der samtidig involveres en række professionelle med hver deres kasket og ansvarsområde.

Anbefalinger

- Det anbefales fortsat at udvide og udvikle mulighederne for støtte og opkvalificering gennem særlige forløb til de unge 15-17-årige, der ikke er klar til at gå i gang med ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen.

- Det anbefales at arbejde hen imod en større regional udbredelse af de særlige tilbud i form af holdforløb samt skabe større overskuelighed over tilbuddene i de enkelte kommuner.
- Ligeledes anbefales det fremadrettet at sætte øget fokus på vigtigheden af kontinuitet og sammenhæng mellem de enkelte tilbud – ikke mindst i relation til det ordinære uddannelsessystem.

2.6 Nye muligheder for 10. klasse

Samlet vurderes de nye muligheder for 10. klasse at være godt på vej, hvad angår implementering. Modellerne er stadig relativt nye, men et stigende elevtal (20/20-modellen) og en overvejende positiv vurdering af samarbejdet om modellerne peger på en hensigtsmæssig implementering.

Modellerne er endnu for nye til, at effekterne af dem kan konstateres, men UU-vejledere samt ledere og medarbejdere på de erhvervsskoler, som gennemfører en af eller begge de nye 10. klassemodeller, vurderer overvejende begge de nye mulighederne positivt i forhold til, at flere unge gennemfører en erhvervsuddannelse, mens ledere og medarbejdere i de 10. klasser, som samarbejder om 20/20-modellen, er mere negative i deres vurdering af 20/20-modellen.

I alt har 339 elever påbegyndt et 20/20-forløb – størstedelen er unge mænd i alderen 15-16 år. Der gennemføres 10. klasse på en femtedel af de erhvervsskoler, der er repræsenteret i surveyen.

Anbefalinger

- Evalueringen viser gode perspektiver for de nye muligheder for 10. klasse, men da modellerne endnu er så nye, at de ikke kan opfattes som fuldt implementeret, og det ikke har været muligt at konstatere effekterne af modellerne, anbefales det fortsat at følge modellerne i deres udmøntning.

2.7 Bortfald af krav om anvendelse af introduktionskurser i 8. klasse, nedsat obligatorisk brobygning i 10. klasse, bortfald af krav om vejledning i 6. klasse og genetablering af muligheden for erhvervspraktik i 8. klasse

Der tegner sig et flertydigt billede af konsekvenserne af initiativerne. Flertallet af såvel UU-ledere og UU-vejledere mener, at alle elever får den nødvendige vejledning efter bortfald af krav om vejledning i 6. klasse og begrænsningen af kravet om individuel vejledning i 7. klasse. Samtidig er det dog en tredjedel af de unge, som ikke mener, at de har fået tilstrækkelig vejledning i eller efter 9. og 10. klasse.

Ifølge UU-vejlederne anvendes klassebaseret erhvervspraktik relativt sjældent, mens individuel erhvervspraktik er mere udbredt.

Langt størstedelen af UU-lederne og UU-vejlederne vurderer, at introduktionskurser i 8. klasse understøtter de unges afklaring med hensyn til valg af ungdomsuddannelse.

Knap så positivt vurderes de længerevarende brobygningsforløbs betydning for de unges muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Implementeringen af dette initiativ er kompliceret at vurdere, men et mindre fald i antallet af årselever på obligatorisk brobygning i 10. klasse fra 2009 til 2011 er sandsynligvis udtryk for, at kravet om to ugers obligatorisk brobygning i 10. klasse er reduceret til én uge. Fra 2010 til 2011 er antallet af årselever på frivillig brobygning til erhvervsuddannelserne i 10. klasse steget, mens den til gymnasiale uddannelser er faldet. Antallet af årselever på introduktionskursus i 8. klasse er derimod nogenlunde stabilt, hvilket indikerer, at lovændringen på dette område ikke har medført en ændret praksis.

Generelt mener flertallet af UU-ledere og UU-vejledere, at det kun i nogen grad er lykkedes at afbureaukratisere den samlede indsats.

Anbefalinger

- Det vurderes at fungere udmærket med bortfaldet af kravet om vejledning i 6. klasse og begrænsningen af kravet om individuel vejledning i 7. klasse. Dog anbefales det at være opmærksom på, at en stor del af eleverne ikke selv mener, de har fået tilstrækkelig vejledning.
- Introduktionskurser i 8. klasse vurderes generelt at have stor positiv betydning for de unge.
- Eleverne bør komme på introduktionskursus og brobygning i det lokalområde, hvor de senere vil søge ungdomsuddannelse (særligt et 'efterskoleproblem' i 10 kl. brobygning).

2.8 Etablering af eVejledning

eVejledning er tænkt som en måde at frigive ressourcer i vejledningen til at målrette indsatsen i UU og Studievalg over for unge med særlige vejledningsbehov. UU oplever imidlertid ikke, at eVejledning har frigivet ressourcer hos dem, som de kan målrette de udsatte grupper.

Konkret er eVejledning dog en stor succes blandt brugerne. Især de unge i ungdomsuddannelserne samt unge der har afsluttet en ungdomsuddannelse og i naturlig forlængelse af denne overvejer valg af videregående uddannelse bruger eVejledning. Denne gruppe, som er Studievalgs målgruppe, står for ca. halvdel af henvendelserne til eVejledning. De helt unge, dvs. UU's målgruppe, står for 22 pct. af henvendelserne.

Siden opstarten primo 2011 har eVejledning typisk behandlet 1.000-1.500 henvendelser pr. uge fordelt på medierne telefon og chat samt i mindre grad e-mail og sms. Bedømt på ventetid og frafald er det forholdsvis nemt at komme igennem til eVejledning, og brugerne er generelt meget tilfredse med den service, de modtager.

Anbefalinger

- eVejledning har med sin store aktivitet og meget høje brugertilfredshed vist sin berettigelse i det samlede vejledningslandskab, og det anbefales, at initiativet fortsættes.
- Der bør arbejdes på i endnu højere grad at nå ud til de helt unge (14-16-årige), dvs. målgruppen for UU, så UU med tiden vil kunne bruge relativt flere ressourcer på de unge med særlige vejledningsbehov og relativt færre på den brede og i væsentlig grad afklarede gruppe.

2.9 Udvikling og drift af system til samkøring af data (Ungedatabasen)

Opbakningen til Ungedatabasen er helt entydig blandt aktørerne, og behovet tilsvarende stort. Der er et stærkt ønske fra især UU's side om at få en systemmæssig understøttelse til at kunne følge de unges færd i uddannelsessystemet tæt som afsæt for at kunne foretage rettidig handling.

Implementeringen har været udfordrende med forsinkelser undervejs, der naturligvis har præget det samlede indtryk. Ikke desto mindre har UU'erne i dag adgang til en dagligt opdateret status på de unges færden i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Desuden foreligger der på løbende månedsbasis samlede statistiske opgørelser, der tegner såvel tværsnitsstatus som udvikling for de unges færden i uddannelsessystemet.

Anbefalinger

- På basis af den entydige og stærke opbakning til Ungedatabase-konceptet anbefales det at fortsætte udvikling og drift af denne.
- For at Ungedatabasen skal blive en succes på længere sigt, er det meget vigtigt at prioritere og holde fokus på at komme helt i mål med at sikre en tilstrækkelig stabilitet i driften. Ligeledes skal der på lokalt plan håndhæves en høj og stabil registreringskvalitet, så alle informationer i databasen med tiden bliver så retvisende som praktisk muligt.

2.10 Målretning af ressourcer til institutionernes indsatser for frafaldstruede

Lovændringerne i Ungepakken har kun i meget begrænset omfang forbedret fastholdelsesindsatsen på ungdomsuddannelserne, og der er fortsat et betydeligt frafald i løbet af studietiden. Samlet set har Ungepakken dog medvirket til overordnet at sætte fokus på institutionernes strategier og handlingsplaner i forhold til fastholdelse. Set fra institutionernes side opleves det positivt, at man i højere grad har mulighed for at justere/tilpasse egen indsats, og der anvendes generelt mange nye medarbejdertyper i indsatserne på institutionerne.

Det er vurderingen, at der fortsat er tale om overlappende vejledningsindsatser mellem hhv. UU, ungdomsuddannelserne og Studievalg, da de forskellige aspekter ved vejledning og fastholdelse er vanskelige at skille ad i praksis. Det er vurderingen, at styrken i fastholdelses- og vejledningsindsatsen ligger i de enkelte aktørers fleksibilitet og mulighed for at tage et ansvar overfor den enkelte unge.

Tilbage står den konkrete udfordring med at fastholde de unge udover den første korte periode i overgangen, og her er det fortsat uafklaret, hvad virker, for hvem og hvordan. Desuden er der særligt på erhvervsuddannelserne en udbredt oplevelse af, at visse unge har så store problemer, at effekten af fastholdelsesindsatsen er begrænset. En del af udfordringerne handler om de unges sociale baggrund, men også problematikkerne knyttet til uddannelsesparathedsvurderingen og optagelsen af reelt uafklarede unge spiller ind her.

Anbefalinger

- Det anbefales, at ministeriet arbejder videre med at indsamle erfaringer (best practice) i forhold til fastholdelse – generelt og i overgangen – og sikre en bedre, systematisk videndeling om de virksomhedsfulde initiativer.
- Det anbefales, at man nationalt adresserer to helt centrale problemstillinger: Lærere og vejledere på erhvervsuddannelserne oplever fortsat, at en stor del af de unge, der begynder på en erhvervsuddannelse, reelt er uafklarede. Og visse institutioners fastholdelsesopgave – i de mest udsatte kommuner – omhandler reelt sociale problematikker af en karakter, som ikke *kan* eller *skal* løses i uddannelsessystemet.

2.11 Fleksible EUD-forløb (EUX)

Sammenfattende er det vurderingen, at EUX-uddannelsen er et nyskabende og meget relevant uddannelses tilbud, hvor man sammentænker generelle studiekompetencer med erhvervsfaglige færdigheder. Det er stadig for tidligt at bedømme den langsigtede effekt ved de nye EUX-forløb, men på nuværende tidspunkt er både de professionelle aktører og de unges tilbagemeldinger gennemgående positive. EUX-uddannelsen fremstår således som et vigtigt uddannelsesinitiativ, der udvider paletten af uddannelsesmuligheder for unge, der overvejer en erhvervsuddannelse og/eller en gymnasial uddannelse og kan medvirke til at nedbryde skellet mellem praktiske og boglige fag. Men evalueringen viser også, at der er en række barrierer, som skal håndteres, hvis det virkelig skal komme til at fungere.

Anbefalinger

- Det anbefales, at det hurtigst muligt sikres, at uddannelsen kommer til at fungere på de områder, hvor der på nuværende tidspunkt er barrierer. Det vedrører hovedsageligt sikring af praktikpladser, strukturering af de nye uddannelsesforløb, samt at der fortsat arbejdes med at udbrede og implementere nye forløb. Der skal handles nu, hvis uddannelsen fortsat skal være et attraktivt tilbud for de unge.

2.12 Produktionsskolebaseret erhvervsuddannelse

Udbredelsen af den produktionsskolebaserede erhvervsuddannelse er endnu meget begrænset, men implementeringen vurderes at være godt på vej. Uddannelsen vurderes generelt positivt i forhold til at fastholde frafaldstruede unge i uddannelse.

Det er stadig et ret begrænset antal kommuner, der udbyder ordningen, og et yderst begrænset antal elever, der benytter den (141 elever i perioden 1. august 2010 – 18. maj 2012) – men dette skal ses i forhold til målgruppens relativt beskedne størrelse (unge, som er særligt udsatte i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse).

Samtidig er det vurderingen, at en væsentlig styrke ved tiltaget er det øgede samarbejde mellem produktions- og erhvervsskoler.

Anbefalinger

- Det anbefales fremadrettet at fastholde fokus på samarbejdet mellem produktions- og erhvervsskoler, da evalueringen generelt peger på behovet for en styrkelse af samarbejdet og sammenhængen i overgangene mellem forskellige uddannelses tilbud og -institutioner.

2.13 Den lokale implementering

Ungepakken har påvirket samarbejdet mellem mange af de involverede aktører i Ungepakken positivt. Særligt UU oplever et styrket samarbejde med de øvrige aktører – ikke mindst folkeskoler, produktionsskoler, erhvervsuddannelser, jobcentre/beskræftigelsesforvaltninger og socialforvaltninger. UU-centrene har således en helt central rolle som koordinator og samlingspunkt, og det er vurderingen, at denne rolle anerkendes og værdsættes af aktørerne på tværs. Det betyder dog samtidig, at samarbejdet fungerer bedst for de aktører, som i dagligdagen er tæt på UU.

På institutionsniveauet er det tydeligt, at der mellem institutionerne trives en del fordomme og antagelser, som også påvirker samarbejdsrelationerne – uanset det reelle indhold.

Anbefalinger

- Det anbefales at fortsætte arbejdet med at øge samarbejdet på tværs af institutionelle skel omkring de unge, fx ved at prioritere netværks- og samarbejdsaktiviteter, som fungerer som helt afgørende supplement til og grundlag for den reelle implementering og værdi af diverse strategier og samarbejdsaftaler.
- I den fremtidige udvikling er det altafgørende, at UU har den nødvendige legitimitet blandt aktørerne på tværs, og det anbefales, at UU arbejder målrettet på at styrke samarbejdet med alle aktører – særligt dem, som i praksis er langt væk fra det ofte formaliserede samarbejde mellem UU, forvaltninger og ungdomsuddannelser.

3. INITIATIVERNE I UNGEPAKKEN

I det følgende præsenteres baggrund og sammenfatning for de enkelte initiativer samt den tværgående statistiske effektanalyse.

3.1 Alle 15-17-årige skal følge uddannelsesplanen, og kommunerne skal følge op herpå

3.1.1 Baggrund

Formålet med initiativet er at skabe bedre rammer for, at unge mellem 15 og 17 år følger deres uddannelsesplan. Det overordnede formål er at sikre, at den unges pligt til at være i uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet overholdes. Initiativet bidrager således til det overordnede formål om, at flere unge kommer i job og uddannelse ved at sikre, at de unge er i gang med en godkendt aktivitet. Det sker gennem følgende:

- Overholdelse af uddannelsesplanen bliver et krav for de 15-17-årige
- Indholdet i uddannelsesplanen smidiggøres, så den kan indeholde en bred vifte af aktiviteter
- Arbejdet med uddannelsesplanen i frie grundskoler og efterskoler skal foregå som i folkeskolen
- Kommunen får pligt til at drøfte justeringer af uddannelsesplanen med unge og forældre til unge, som ikke følger uddannelsesplanen efter grundskolen
- Kommunerne får pligt til inden for et givent tidsrum at stille relevante tilbud til rådighed for de 15-17-årige, som ikke er i gang med uddannelse eller beskæftigelse.

3.1.2 Sammenfatning

41 % af UU-lederne vurderer i høj eller meget høj grad, at unges sammenlagte tid uden et uddannelses-/beskæftigelsestilbud er mindsket efter ændringerne af uddannelsesplanen. Registeranalysen understøtter denne vurdering, idet andelen af unge, som hverken er i uddannelse eller arbejde, faldt fra 5.611 i januar 2011 til 3.411 i juni 2012¹. I samme periode sker der et fald i andelen af marginaliserede unge, som ikke har været i uddannelse eller arbejde i længere tid. Flere unge kommer i stedet i uddannelse, herunder i forbedrende aktiviteter mv.

Som udgangspunkt oplever alle UU-lederne i høj eller meget høj grad, at vejlederne er fortrolige med at bruge og følge op på uddannelsesplanerne. Rent statistisk er det dog ikke muligt at give et retvisende bille-

¹ I juni 2011 var antallet 4.634. Dvs. at faldet også korrigeret for 'sæsonudsving' har været markant.

de af UU's vejlednings- og placeringsperioder grundet tekniske problemer og manglende registreringspraksis.

Særligt UU fremhæver vigtigheden af, at der er meget vide muligheder og rammer for at opfylde pligten – herunder beskæftigelsesmuligheder for skoletrætte unge. Samlet set vurderes det, at fleksibilitet i forhold til, hvilke aktiviteter uddannelsesplanen må indeholde, er en stor styrke, som kan være afgørende for, at særligt disse unge får mod på uddannelse på længere sigt.

Uddannelsesplanernes formål er mangesidet: De er et administrativt redskab, der skal skabe overblik over de unges uddannelsesvalg og aktiviteter. De skal fungere som den unges tilmelding til en uddannelse og som overleverings- og samarbejdsværktøj for de professionelle. Endelig skal planen være et afklaringsværktøj for de unge.

Set i relation til dette overordnede og sammensatte formål lever planerne kun i et vist omfang op til deres formål.

Et gennemgående kritikpunkt hos vejledere fra både UU og ungdomsuddannelser er, at uddannelsesplanen, som overleveringsredskab, ikke er nok i sig selv. Uddannelsesplanerne suppleres i praksis ofte med yderligere overleveringsredskaber – herunder telefonisk 'research' i forhold til fakta og overleveringsmøder omkring mere personlige forhold. Særligt i forhold til udsatte unge understreger vejlederne, at en nærmere indsigt i de unges uddannelsesmæssige og personlige historik er afgørende for muligheden for at hjælpe den unge videre i uddannelse.

Lidt under halvdelen af de unge mellem 15-17 år, som ikke er i gang med en ordinær uddannelse, oplever selv, at uddannelsesplanen kan hjælpe til at afklare, hvad de skal efter grundskolen. Hertil vurderer ca. hver tredje vejleder/lærer i hhv. UU og på frie/private skoler, at de unge i høj eller meget høj grad bruger uddannelsesplanen som et aktivt redskab til at afklare og vælge uddannelse. Knap en tredjedel vurderer, at de unge slet ikke eller i ringe grad bruger uddannelsesplanen som et aktivt redskab. Meget tyder i forlængelse heraf på, at det hovedsageligt er de unge, der i forvejen er relativt afklarede, som er glade for uddannelsesplanen som redskab.

I UU regi, på skolerne og institutionerne bruges der generelt mange ressourcer på uddannelsesplanerne – fra elevernes personlige arbejde med planen, dialogen med forældre, det rent administrative i forbindelse med optagelse.dk, i overleveringen og optagelsen på ungdomsuddannelserne og endelig i forbindelse med UU's revisioner ved uddannelses- og aktivitetsskift.

Uddannelsesplanen er dog i sin nuværende form ikke et optimalt redskab i forhold til alle dens formål. De mange funktioner svækker uddannelsesplanens betydning, og den fungerer reelt bedst som et værktøj for UU – som administrationsværktøj og som dialogværktøj i forbindelse med dialogen med den unge og forældre. Betydningen for de aftagende institutioner er begrænset, i det de ofte efterlyser yderligere viden fra de afgivende institutioner og ofte en hel anden type viden end den unges egne ord og vejlederens begrænsede kommentarer, som ofte ikke er særligt sigende pga. begrænsningerne i, hvad der kan skrives i et dokument som uddannelsesplanen.

3.2 Vurdering af den unges uddannelsesparathed (UPV)

3.2.1 Baggrund

Alle unge, der forlader grundskolen og 10. klasse og søger optagelse på ungdomsuddannelse i umiddelbar forlængelse heraf, skal parathedsvurderes, inden de kan starte på en ungdomsuddannelse. Uddannelsesparathedsvurderingen (UPV) har således afløst den tidligere egnethedsvurdering til gymnasierne, og som noget nyt skal unge, som søger ind på en erhvervsuddannelse, også parathedsvurderes.

I bekendtgørelsen hedder det om vurderingen af elevers parathed:

Elever, der forlader 9. eller 10. klasse, anses for uddannelsesparate, hvis de har de faglige, personlige og sociale forudsætninger, som er nødvendige for at gennemføre en ungdomsuddannelse. (...)

Vurderingen foretages i forhold til én af følgende grupper af ungdomsuddannelser:

- 1) Gymnasiale uddannelser
- 2) Erhvervsuddannelser

UPV'en omfatter således både den unges faglige, personlige og sociale forudsætninger i forhold til at kunne gennemføre en uddannelse. Det er Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), som vurderer den unges uddannelsesparathed², om end det forudsættes, at UU samarbejder med den afgivende skole om vurderingen³.

Vurderingen af 9.- og 10.-klasseselevers uddannelsesparathed skales som et præventivt redskab til at forhindre frafald på ungdomsuddannelserne og dermed undgå, at de unge lider nederlag i uddannelsessystemet. Formålet med at vurdere unges uddannelsesparathed er først og fremmest at identificere og hjælpe dem, der har brug for støtte eller tid til udvikling for at gennemføre en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse.

Vurderingen af uddannelsesparathed skal være en individuel helhedsvurdering af den unges forudsætninger for at gennemføre en uddannelse, uden at uddannelsesparathed skal opfattes som en adgangsbe- grænsning: "Man kan vende problematikken om og i stedet spørge: Er der noget, der forhindrer, at denne elev kan gennemføre en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse?"⁴

²LBK nr. 671 af 21/06/2010

³Jf.

<http://www.uvm.dk/Uddannelse/Vejledning/Om%20vejledning/Sporgsmaal%20og%20svar/Uddannelsesparathed.asp>
[x](#)

⁴Klar, parat, uddannelse – inspiration om uddannelsesparathed (UVM 2010)

3.2.2 Sammenfatning

Fra 2011 til 2012 er både antallet af ikke-uddannelsesparate og omstødelser reduceret. I 2011 blev 2.738 unge vurderet ikke-uddannelsesparate af deres UU-vejleder, hvilket er steget til 3.164 i 2012. Modsat er andelen af omstødelser er faldet – fra 52,2 % i 2011 til 43,2 % i 2012. Det er specielt på gymnasierne, at reduktionen af omstødelser har fundet sted. Samtidig adskiller erhvervsuddannelserne og de gymnasiale uddannelser sig ved, at på erhvervsuddannelserne synes en del af de unge, der optages efter en omstødel-sesproces, at deltage i en række forberedende aktiviteter inden egentlig uddannelsesstart, mens det ikke synes at være tilfældet på de gymnasiale uddannelser.

På baggrund af en forløbsanalyse, hvor uddannelsesadfærden blandt uddannelsesparate sammenlignes med de ikke-uddannelsesparate, som efterfølgende fik deres parathedsvurdering omstødt af modtagerin-stitutionen, kan det konstateres, at 87,5 % af de uddannelsesparate unge er i gang med en ungdomsuddan-nelse ved skoleårets slutning i juni 2012, mens det samme gælder for 84,2 % af de (omstødte) ikke-uddannelsesparate unge. Frafaldet i løbet af det første skoleår er således højere blandt de ikke-uddannelsesparate. Forskellen skyldes primært frafaldet blandt de ikke-uddannelsesparate på de gymnasia-le uddannelser.

Den gennemgående vurdering er, at UPV'en er et godt procesværkstøj og et godt redskab til at fremme det tværgående samarbejde omkring den unge. Og at indførelsen af vurderingerne har ført til et forbedret samarbejde og har introduceret et konkret redskab for samarbejdet. Men der er også frustrationer og uenigheder mellem de forskellige aktører omkring parathedsvurderingerne.

Både tallene fra midtvejsevalueringen fra 9.-10.-klasseselever i folkeskolen og tallene fra slutevalueringen af 15-17-årige, som ikke er i gang med en ordinær uddannelse, indikerer, at de unge, som er erklæret ikke-uddannelsesparate, har en langt mere negativ oplevelse af UPV'en end de unge, der erklæres uddannelses-parate.

60 % af de 15-17-årige ikke-uddannelsesparate unge svarede i forbindelse med slutevalueringen, at de er enige i UPV-afgørelsen. Sammenlignes tallene med midtvejsevalueringen, peger undersøgelsen i retning af en større forståelse blandt de unge omkring UPV-afgørelserne. En mulig forklaring herpå kunne være, at vejlederne og de samarbejdende parter omkring UPV har fået gennemført processen i 2012 på en måde, så en væsentligt større andel af de unge er enige i den vurdering, de har fået. Der er fortsat 40 %, der er ueni-ge, så der er endnu plads til forbedringer, men data peger i retning af, at arbejdet med processen går i den rigtige retning.

Det generelle billede er, at arbejdet med vurderingerne fungerer som redskab til at nærme sig det overord-nede mål, men at der samtidig tegner sig en række udfordringer i det videre arbejde med implementerin-gen. Særligt er der stor skepsis at spore hos erhvervsuddannelserne overfor mulighederne for at indfri den overordnede målsætning om at øge de unges chancer for at påbegynde og gennemføre en uddannelse. Således vurderer hele 82 % af UU-lederne, at UPV'en er et godt redskab til at øge de unges chancer for at gennemføre en ungdomsuddannelse, mens kun 29 % af respondenterne fra erhvervsskolerne har denne vurdering.

Også i de professionelles⁵ vurderinger af chancerne for, at de unge overhovedet gennemfører en uddannelse, er der stor forskel at spore – en forskel, som kun er blevet større fra 2011 til 2012. Her er de adspurgte lærere og vejledere fra erhvervsuddannelserne særligt skeptiske, idet kun 60 % vurderer, at over 75 % af de unge vil kunne gennemføre, mens hele 89 % af UU-vejlederne er af denne opfattelse. Uden at kunne knytte dette entydigt til uddannelsesparathedsvurderingerne, tegner der sig et billede af, at erhvervsuddannelserne fortsat modtager en del elever, som vurderes til ikke at kunne gennemføre uddannelsen.

Fra 2011 til 2012 kan der registreres en svag stigning fra 33 % til 40 % af parterne (vejledere, uddannelsesinstitutioner og grundskoler/frie skoler), der i høj og meget høj grad oplever at have en fælles forståelse af uddannelsesparathed og de faglige, personlige og sociale forudsætninger, der indgår i vurderingen.

Samlet set er vurderingen, at UPV'en fungerer som et vigtigt proces- og dialogredskab i arbejdet med at sikre, at de unges chancer for at gennemføre en ungdomsuddannelse øges. Ligeledes har uddannelsesparathedsvurderingerne skærpet blikket for, hvilke kompetencer der kræves for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

3.3 Overgang til ungdomsuddannelserne

3.3.1 Baggrund

Formålet med initiativet er at følge udsatte unge i overgangen fra d.15. marts og ind i ungdomsuddannelserne for at undgå u hensigtsmæssige omvalg og hurtige frafald. Initiativet vedrører således en afgrænset del af den samlede overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse. Målgruppen for initiativet er unge, der vurderes at være udsatte i forbindelse med den specifikke overgang fra 15. marts til forankring i ungdomsuddannelserne omkring oktober. Formålet skal opnås gennem følgende aktiviteter:

- Hurtig kontakt til unge, som er faldet fra en uddannelse eller en anden aftalt aktivitet eller viser tegn på at ville gøre det.
- Kommunen kan fx anvende mentorer og overdragelsesmøder for at støtte overgangen for de unge.
- Kommunen kan etablere øget samarbejde med de afgivende skoler (herunder efterskoler og frie skoler) med henblik på vurderingen af den unges uddannelsesparathed.

⁵Når vi i det følgende refererer til de professionelle, drejer det sig om de faggrupper, som har deltaget i evalueringens survey-undersøgelsen. Surveyen er rettet til UU-vejledere, UU-ledere, vejledere på frie skoler m/u vejledningsansvar, ledere eller ansatte på gymnasial uddannelse, ledere eller ansatte på erhvervsuddannelse, ansatte i kommunal forvaltning, ledere af – eller ansvarlige for - 10. klassecenter, ledere eller ansatte på folkeskole (0.-9. klasse). Se i øvrigt rapportens metodebilag.

3.3.2 Sammenfatning

Registerdata fra overgangene 2009 og 2011 viser, at der efter implementeringen af Ungepakken er sket et relativt stort fald i afbrudsprocenten for erhvervsuddannelser i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse på trods af, at tilgangen til uddannelserne er relativt stabil (fra 3,4 % til 1,9 % for unge fra 9. klasse og 3,5 % til 2,6 % for unge fra 10. klasse). For de gymnasiale uddannelser er der sket et ganske lille fald.

Der er dog reelt set tale om et beskedent frafald i antal unge set på landsplan, hvilket understreger, at udfordringerne med frafald i overgangen er et marginalt problem set i den større kontekst. Faldet i frafald på erhvervsuddannelserne er dog en god indikator på, at indsatserne i overgangen og ikke mindst uddannelsesparathedsvurderingen fungerer efter hensigten og hindrer en række hurtige frafald. I forlængelse heraf kan det konstateres, at andelen af omvælgere er faldet fra 2,5 % i 2009 til 2,1 % i 2011. Samlet set viser registeranalysen, at der er sket fremgang på alle parametre – flere kommer i gang med en ungdomsuddannelse, færre falder fra, og færre foretager et omvalg i løbet af sommerferien.

Der er i vid udstrækning udviklet og implementeret redskaber til fastholdelse i overgangen – primært mentorordninger, overleveringsmøder og udvidet vejledning. Uddannelsesplaner fungerer også som et redskab – ofte i kombination med overleveringsmøder, hvor man diskuterer de ting, som vejlederne vurderer, ikke kan skrives i uddannelsesplanen.

En fjerdedel af ungdomsuddannelserne har dog hverken udviklet eller implementeret redskaber, og hovedparten af aktørerne har ikke opstillet fælles kriterier for, hvornår en ung er i risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. Systematikken og omfanget af samarbejde mellem aktørerne i forhold til overgangen er desuden meget forskellig fra kommune til kommune – fra eksplicit identificering i forbindelse med UPV-processen (fx "fokus-ung", "rød, gul eller grøn ung") og tæt løbende opfølgning, til automatisk genereret besked til UU ved udmelding fra en ungdomsuddannelse. Der er desuden tale om en mangelfuld registreringspraksis omkring UU's kontakt til de unge, der afbryder en uddannelse.

Det er vores vurdering, at det brogede billede også afspejler en generel uklarhed hos aktørerne, som til dels ligger i sagens natur, men som alligevel rummer plads til forbedringer: Hvornår er en elev i risiko for ikke at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse? Og hvordan skal kommunen følge og sikre den unges forankring i ungdomsuddannelsen? Dermed er der i praksis meget stor forskel på, hvordan man håndterer overgangen, og hvordan man forstår kommunens/UU's rolle og omfanget af opgaven.

Respondenterne fra ungdomsuddannelserne (ledere, lærere og vejledere) er selv delte i deres vurdering af de eksisterende redskabers effekt. Næsten halvdelen af både respondenterne fra de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne vurderer, at redskaberne i høj eller meget høj grad bidrager til fastholdelse, mens en ligeså stor del svarer i nogen grad. Der er desuden markant forskel på erhvervsuddannelsernes og de gymnasiale uddannelsers vurdering af, om der findes de rette støttemuligheder i dag. En tredjedel fra de gymnasiale uddannelser vurderer i høj eller meget høj grad, at der er de rette støttemuligheder i overgangen, mens en fjerdedel fra erhvervsuddannelserne mener, at der i ringe grad er de rigtige tilbud/støttemuligheder.

Over halvdelen af UU-lederne og respondenterne fra erhvervsuddannelserne oplever, at der mangler yderligere redskaber i overgangen til ungdomsuddannelserne. De understreger, at der er behov for flere afklaringsforløb og faglig opkvalificering. Særligt en stor efterspørgsel efter afklaringsforløb på erhvervsuddan-

nelserne peger på en vigtig udfordring i relation til både uddannelsesparathed og overgange/fastholdelse på ungdomsuddannelserne, da evalueringen af både UPV, overgange (nærværende afsnit) og målretning af ressourcer til fastholdelse tyder på, at en stor del af de unge, der søger optagelse på erhvervsuddannelserne, reelt er uafklarede.

Specifikt i relation til nærværende initiativ bliver det dermed tydeligt, at der er en uklarhed omkring definitionen af unge, der er "udsatte i overgangen". Spørgsmålet er, hvordan aktørerne tolker at være "udsat" contra uafklaret. I mange tilfælde kan der være tale om et både/og, men det er åbenlyst, at metoderne og redskaberne må tilpasses de unges reelle udfordringer.

Aktørerne på tværs understreger desuden, at der i forbindelse med overgangen er behov for fortsat fokus på:

- Bedre overlevering af informationer – herunder styrkelse af overleveringsmøder og brugen af uddannelsesplanen.
- Indsatser, der kan imødegå personlige og sociale problematikker (misbrug, sygdom, familiære kriser mv.), som ikke løses med de eksisterende redskaber.
- Unges behov for faste kontaktpersoner/mentorer i længerevarende, kontinuerlige forløb.

I relation til det sidste punkt er det en udfordring, at de unge mødes af mange forskellige tilbud og fagpersoner i fastholdelsesindsatsen, som i værste fald forvirrer og gør mulighederne for hjælp uigennemskuelige.

Sammenfattende er det vores vurdering, at det er vigtigt med fortsat opmærksomhed på overgangen, ikke mindst fordi data allerede på nuværende tidspunkt viser en effekt. Denne effekt kan dog i ligeså høj grad tilskrives processen i forbindelse med uddannelsesparathedsvurderingen.

3.4 Etablering af kommunale tilbud for 15-17-årige

3.4.1 Baggrund

Formålet med initiativet er, at kommunerne sikrer, at de med kort varsel kan give alle unge mellem 15 og 17 år et tilbud om en aktivitet. Initiativet er således en forudsætning for, at den unge reelt har mulighed for at overholde sin pligt til at være i beskæftigelse, uddannelse eller anden aktivitet. Målgruppen er 15-17-årige unge, der er vurderet ikke-uddannelsesparate, og unge, som ikke overholder pligten til at være i beskæftigelse, uddannelse eller anden aktivitet. Formålet skal opnås gennem følgende aktiviteter:

- Kommunerne får mulighed for at tilbyde særlige afprøvningsforløb til unge, som ikke er uddannelsesparate, hvor den unges interesser og kompetencer afprøves.
- Kommunerne får pligt til at give 15-17-årige et tilbud om en aktivitet, der sikrer, at den unge følger sin pligt til at være i aktivitet.
- Kommunen skal kunne give et tilbud med meget kort varsel.
- Kommunen kan købe tilbud på fx erhvervsskoler eller produktionsskoler eller etablere egne forløb.

3.4.2 Sammenfatning

Produktionsskoleforløb tegner sig for omkring 1/3 af de forberedende aktiviteter, der igangsættes for de 15-17-årige, som ikke er i gang med ordinær uddannelse og/eller er erklæret ikke-uddannelsesparate. Særlige tilbud udviklet i kommunen udgør en mindre del og synes primært at have form som individuelle forløb. I undersøgelsesperioden udbredes brugen af 'andre udviklende og forberedende aktiviteter aftalt med UU' fra 2,2 % i januar 2011 til 9,5 % i januar 2012. Tendensen går således i retning af, at man rundt omkring i kommunerne er i gang med udvikling og implementering af tilbud til denne målgruppe.

De særlige kommunale tilbud til ikke-uddannelsesparate unge tager primært udgangspunkt i allerede eksisterende institutionelle tilbud. Der tegner sig generelt et billede af en vis uklarhed og uoverskuelighed omkring, hvad der særligt kendetegner de 'særlige' tilbud – og dermed hvad der adskiller dem fra øvrige initiativer rettet mod denne gruppe unge.

Omkring halvdelen af UU-lederne og to tredjedele af UU-vejlederne oplever, at der mangler tilbud rettet mod de ikke-uddannelsesparate unge. Der peges samstemmende på, at der særligt mangler tilbud med fokus på unge med sociale og personlige problemer (78 %), større fokus på det tværinstitutionelle samarbejde (61 %), samt overgange mellem offentlige systemer og forvaltninger (53 %). Ligeledes mangler der relevante tilbud til unge, som ikke erklæres uddannelsesparate efter 10. klasse. I visse kommuner er vejledere tilbøjelige til at erklære unge uddannelsesparate, fordi der ikke er et reelt alternativ. Det gælder særligt de elever, som har sociale/personlige problemer.

Mange professionelle oplever, at en del af de ikke-uddannelsesparate og 'måske-uddannelsesparate' primært mangler tid til afklaring og modning. I mangel på tilbud benyttes HG (og til dels VUC) mange steder som 'opbevaring' eller afklaringsforløb /fleks-linje for disse unge. Ligeledes påpeges det, at nogle unge har behov for 'en pause fra skolen' i form af praktikforløb, arbejde o.a., og at kravet om at være i uddannelsesaktivitet derfor må fortolkes bredt og fleksibelt.

Gruppen af 15-17-årige, som ikke er parate til at gå i gang med en ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen, udgør en meget lille del af den samlede ungegruppe. Og umiddelbart fremstår det som positivt. Men som nævnt ovenfor oplever de professionelle aktører, at gruppen reelt set er større, fordi en del unge sendes videre i ordinære uddannelsesstilbud på grund af manglende relevante forberedende tilbud.

Ser vi på de unge, efterspørger mere end hver tredje af de unge 15-17-årige, som ikke er i gang med ordinær uddannelse (40 %), mere hjælp til at komme videre i uddannelse eller arbejde. Og knap hver tredje (32 %) synes ikke, at de får hjælp nok til at håndtere deres problemer med uddannelse. De unge efterspørger bl.a. mere hjælp med det faglige, mere vejledning, støtte til at finde praktik-/læreplads, men også mange efterspørger hjælp til personlige problemer samt økonomisk støtte.

Generelt set er de unge (som er i gang med en forberedende aktivitet) dog tilfredse med de tilbud, de er i gang med. Omkring halvdelen (53 %) vurderer, at de tilbud, de er i gang med, hjælper dem *meget* videre mod uddannelse, mens knap hver fjerde (23 %) vurderer, at det hjælper *lidt*.

De unge understreger særligt betydningen af de sociale aspekter af de tilbud, de deltager i. Her fremhæves vigtigheden af at være en del af en social sammenhæng med andre unge og betydningen af tilknytningen til voksne (lærere), som interesserer sig oprigtigt for den enkelte unge, som støtter dem med at håndtere

deres udfordringer og samtidig har blik for den unges kvaliteter og kompetencer. Det synes for den unge at skabe større tro på, og klarhed omkring, fremtidige uddannelsesperspektiver. De unge hæfter sig ikke ved, at de kommer på særlige forløb for særlige unge, men ved at de indgår i fællesskaber med andre unge, som de kan spejle sig i – og hvor fællestræk i oplevede problematikker skaber mulighed for gensidig støtte.

En del af projekterne har dog en relativt kort tidshorisont, og dette, i sammenhæng med, at de også i begrænset omfang bygger bro til forudgående og ikke mindst efterfølgende aktiviteter, synes dog mærkbart at hæmme tilbuddenes mulighed for at gøre en forskel i relation til de unges muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Sammenfattende er det vores vurdering, at de kommunale tilbud til de unge mellem 15-17 år adresserer et vigtigt behov for støtte og opkvalificering for den gruppe af unge, der ikke er klar til at gå i gang med ungdomsuddannelse umiddelbart efter grundskolen, men også at udbuddet af kommunale tilbud (i form af egentlige projekter) er stærkt begrænset, ligesom det er meget forskelligt, hvilke tilbud der er til rådighed rundt omkring i landets kommuner.

3.5 Nye muligheder for 10. klasse

3.5.1 Baggrund

Med initiativet etableredes mulighed for, at en kommunalbestyrelse efter aftale med en erhvervsskole kan henlægge 10. klasse til erhvervsskolen. Samtidig oprettes mulighed for etablering af 10. klasseforløb, der består af 20 ugers undervisning i en folkeskole/ungdomsskole efterfulgt af 20 ugers undervisning i erhvervsuddannelsesgrundforløb (herefter kaldt 20/20-ordningen).

3.5.2 Sammenfatning

Samlet vurderes begge de nye muligheder for 10. klasse at være godt på vej, hvad angår implementering. Modellerne er endnu for nye til, at effekterne af dem kan konstateres, men UU-vejledere samt ledere og lærere/vejledere på erhvervsskolerne vurderer overvejende mulighederne positivt i forhold til, at flere unge gennemfører en erhvervsuddannelse, mens ledere og medarbejdere i de 10. klasser, der gennemfører 20/20-forløb er mere negative i deres vurdering af disse forløb.

I alt har 339 elever påbegyndt et 20/20-forløb – størstedelen er unge mænd i alderen 15-16 år. Elevtallet har været stigende fra 16 elever, der påbegyndte i 2010, til 206 elever, der påbegyndte i 2012. 42 elever er frafaldet uddannelsen, mens de resterende enten har fuldført grundforløb (28), fuldført kurset (116), er udmeldte, men fortsætter på en anden skole (4) eller stadig er i gang (149). De mest benyttede uddannelsesretninger er merkantil og bygge og anlæg med hver en femtedel af eleverne.

Der gennemføres 10. klasse på en femtedel af de erhvervsskoler, der er repræsenteret i surveyen⁶.

Aktørerne vurderer overvejende de nye muligheder for 10. klasse positivt. Tager vi den nye mulighed for 10. klasse på en erhvervsskole, vurderer lederne og medarbejderne på de erhvervsuddannelser, der gennemfører 10. klasse, og UU-vejlederne overvejende, at de nye 10. klasser fungerer godt, og at de skaber ligeså god eller bedre overgang end de traditionelle 10. klasser og dermed mulighed for, at de unge senere kan gennemføre en erhvervsuddannelse.

En relativt lille andel af lederne og medarbejderne på de erhvervsuddannelser og i de 10. klasser, som gennemfører 20/20-forløb, vurderer, at 20/20-modellen i ringe grad eller slet ikke skaber bedre mulighed for, at de unge senere kan gennemføre en ungdomsuddannelse. Størstedelen af alle aktører svarer dog i nogen grad på spørgsmålet, mens mellem 11 % (10. klasse) og 39 % (erhvervsuddannelserne) svarer i meget høj eller høj grad. Lederne af 10. kl. centre (inkl. skoler med 10. kl.) fremfører dog problemer omkring manglende fleksibilitet i 20-20 modellen.

Samarbejdet omkring 20/20-modellen vurderes overvejende positivt, idet to tredjedele eller flere af alle de aktører, som er involveret i 20/20-forløbene, vurderer, at samarbejdet er godt eller meget godt. De 10. klasser, som gennemfører 20/20-forløb, er den eneste aktør, hvor en andel (18 %) vurderer, at samarbejdet fungerer dårligt eller meget dårligt.

3.6 Bortfald af krav om anvendelse af introduktionskurser i 8 kl., nedsat obligatorisk brobygning i 10. klasse, bortfald af krav om vejledning i 6. klasse og genetablering af muligheden for erhvervspraktik i 8. klasse

3.6.1 Baggrund

Formålet med initiativet er at skabe mere hensigtsmæssige rammer for UU's og de frie skolars vejledningsindsats gennem afbureaukratisering af vejledningsindsatsen. Formålet skal opnås gennem følgende aktiviteter:

- Kravet om 8. klasseselevers deltagelse i 5-dages introduktionskurser gøres til en frivillig mulighed for kommunerne. Ordningen var også før lovændringen frivillig for de frie og private grundskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler.
- Kravet om to ugers obligatorisk brobygning i 10. klasse reduceres til én uge. Ændringen er gældende for både elever i folkeskoler og i frie og private skoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler.

⁶ Der er i undersøgelsen ikke skelnet mellem 10. klasse ved overenskomst og 20/20-forløb.

- Kommunernes mulighed for at afholde erhvervspraktik i 8. klasse genetableres.
- Kravet om vejledning i 6. klasse bortfalder.
- Kravet om individuel vejledning i 7. klasse skal kun gælde for unge med særlige vejledningsbehov.

3.6.2 Sammenfatning

Implementeringen af initiativerne i 'Bortfald af krav' er kompliceret at vurdere, men et mindre fald i antallet af årselever på brobygning fra 2009 til 2011 er sandsynligvis udtryk for, at kravet om to ugers obligatorisk brobygning i 10. klasse er reduceret til én uge. Faldet repræsenterer således et fald i antal årselever på obligatorisk brobygning i 10. klasse fra 1642 årselever i 2009 til 1273 i 2011. Samtidig er antallet af årselever på frivillig brobygning til erhvervsuddannelser steget fra 161 i 2010 til 249 i 2011, mens der er et fald fra 41 årselever i 2010 til 32 årselever i 2011 på frivillig brobygning til gymnasiale uddannelser i 10. klasse.

Betydningen af de længerevarende brobygningsforløb for de unges muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse vurderes mest positivt af UU-lederne og UU-vejlederne (hhv. 70 % og 43 % vurderer, at brobygningsforløb i høj eller meget høj grad fremmer de unges muligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse), mens det kun er omkring en tiendedel af respondenterne fra de frie/private skoler og efterskoler/kostskoler, der vurderer, at brobygningsforløb i høj eller meget høj grad fremmer de unges mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse⁷.

Blandt de 15-17-årige unge, som har været på besøg på ungdomsuddannelser, har besøget hjulpet godt halvdelen (56 %) til at afklare, hvorvidt uddannelsen var den rigtige for dem.

Antallet af årselever på introduktionskursus er nogenlunde stabilt, hvilket indikerer, at lovændringen på dette område ikke har medført en ændret praksis. Langt størstedelen af UU-lederne og UU-vejlederne (93 %) vurderer, at introduktionskurser i 8. klasse understøtter de unges afklaring med hensyn til valg af ungdomsuddannelse.

Ifølge UU-vejlederne varer et erhvervspraktikforløb i 8. klasse typisk en uge. Klassebaseret erhvervspraktik anvendes ifølge UU-vejlederne relativt sjældent (11 % svarer, at det anvendes i høj eller meget høj grad). Anderledes ser det ud med individuel erhvervspraktik, som ifølge en femtedel af UU-vejlederne anvendes i meget høj eller høj grad.

Flertallet af såvel UU-ledere og UU-vejledere mener generelt, at alle elever får den nødvendige vejledning, efter at kravet om vejledning i 6. klasse er bortfaldet, og kravet om individuel vejledning i 7. klasse kun er gældende for unge med særlige vejledningsbehov. Samtidig er det dog en tredjedel af de unge, som ikke mener, at de har fået tilstrækkelig vejledning i (15-17-årige) eller efter (18-20-årige) 9. og 10. klasse.

Generelt mener flertallet af UU-ledere og vejledere, at det kun i nogen grad er lykkedes at afbureaukratisere den samlede indsats. Det begrundes blandt andet med, at det organisatoriske og logistiske arbejde for-

⁷ Der er ikke eksplicit dokumentation for, at besvarelsen kun gælder 10. kl. Men spørgsmålet lige inden er, "I hvilket omfang anvendes længerevarende brobygningsforløb (mere end én uge) i 10. klasse i forhold til før lovændringen?". Dette peger i retning af, at der alene er svaret for 10. kl. vedkommende.

bundet med fx brobygning, introduktionskurser og erhvervspraktik er det samme uanset hvor mange elever, der benytter ordningerne, og hvor længe de er af sted. Samtidig mener UU-lederne og vejlederne ikke, der er sket et fald i mængden af administrativt arbejde forbundet med registrering af de unge og de unges aktiviteter.

3.7 Etablering af eVejledning

3.7.1 Baggrund

eVejledning blev opbygget og etableret i løbet af andet halvår 2010 og startede sit aktive virke op pr. 3. januar 2011 som en del af Ungepakke II. Jf. årsrapport 2011 fra eVejledning, er "eVejledning etableret som en national vejledningsenhed, der tilbyder vejledning gennem virtuelle kommunikations- og vejledningsværktøjer til vejledningssøgende og andre, som ønsker information om uddannelse og erhverv". Målgruppen for eVejlednings virke er således i udgangspunktet særdeles bred, men det fremgår i forlængelse heraf, at et særligt prioriteret perspektiv er, at eVejledning skal facilitere en generel lettelse af vejledningen for de ressourcestærke unge (og deres forældre), så der herigennem frigives vejledningsmæssige ressourcer, som kan målrettes indsatsen i UU og Studievalg over for unge, der har vanskeligt ved at vælge, fastholde og gennemføre en uddannelse.

3.7.2 Sammenfatning

Siden opstarten i januar 2011 og frem til 30. juni 2012 har eVejledning behandlet 120.435 henvendelser. På ugebasis ligger antallet af henvendelser typisk omkring 1.000-1.500 med kraftigt stigende aktivitet omkring ansøgningsfristen i marts og meddelelse om optagelse i juli. Ved sammenligning af 1. halvår 2011 med 1. halvår 2012 ses samlet en kraftig stigning i antallet af henvendelser. Denne samlede stigning for 1. halvår kan dog i al overvejende grad henføres til stigningen i 1. kvartal (64 pct.), hvorimod sammenligning af de to 2. kvartaler viser en anderledes beskeden stigning (6 pct.). Denne udvikling kunne indikere, at niveaet for henvendelser i høj grad kan anses som 'stabiliseret' – dvs. have fundet et foreløbigt 'naturligt leje'. En kommende sammenligning af aktiviteten i 3. kvartal 2012 og 2011 vil formentlig kunne give en skærpet indikation af, hvorvidt dette er tilfældet.

De vejledningssøgendes foretrukne medie er chat (47 pct.) efterfulgt af telefon (28 pct.) og e-mail (23 pct.). Kun 2 pct. af henvendelserne kommer via sms. Ved sammenligning af 'mediefordelingen' for 1. halvår henholdsvis 2011 og 2012 er tendensen, at chat er for opadgående, mens andelen af telefoniske henvendelser falder. Denne udvikling kombineret med, at det især er de unge, der anvender chat i vejledningskommunikationen, peger mod at være særligt opmærksom på potentialet i chat som vejledningskanal.

Et væsentligt formål med eVejledning har fra starten været fleksibilitet og høj grad af tilgængelighed, hvilket bl.a. udmønter sig i, at der holdes både aften- og weekendåbent. I perioden 1. juli 2011 til 30. juni 2012 er lidt under en tredjedel af henvendelserne faldet i løbet af eVejlednings aftenvagte på hverdage (kl. 16-22), og 12 pct. er kommet ind i weekenden (kl. 12-20). Hvad angår henvendelser pr. chat, som især kommer fra

de unge, er det lidt over halvdelen, som løber ind uden for 'almindelig åbningstid', dvs. på aftenvagt i hverdagen eller i weekenden. Resultater, som tilsammen understreger behovet for og nytten af den tidsmæssigt fleksible åbningstid.

De vejledningssøgende hos eVejledning oplevede en gennemsnitlige ventetid på 2,7 minutter for chat og 2,2 minutter for telefon, før de kom igennem. Ca. halvdelen kom igennem uden ventetid overhovedet på både chat og telefon. Til sammenligning er indhentet tilsvarende oplysninger hos SKAT. Her er den gennemsnitlige ventetid i forbindelse med telefoniske henvendelser vedr. forskudsopgørelse og årsopgørelse ca. 6 minutter. Alt i alt en markant mindre 'brugervenlig' statistik end den tilsvarende for eVejledning. I Statens Administration er resultatkravet i 2012, at 90 % af opkaldene maksimalt må have en ventetid på 3 minutter. I 2010 var den gennemsnitlige ventetid på 3,2 minutter, mens der ikke blev opgjort ventetidsstatistik i 2011. Hverken SKAT eller Statens Administration faciliterer henvendelser via chat.

En anden indikator for tilgængelighed og brugervenlighed er besvarelsesrate/frafald – dvs. den andel af de indgående henvendelser, som eVejledning når at besvare. Svarprocenten for 2. kvartal 2012 ligger samlet på 85 %. Fráfalds-/afbrudstilbøjeligheden er klart mindre på chat (89 %) end telefon (79 %), og gennemførelsesprocenten ligger lavest på hverdage i dagtimerne (83 %), højere om aftenen (88 %) og allerhøjest i weekenden (93 %).

Siden eVejlednings opstart er der gennemført fire sammenlignelige undersøgelser af brugernes holdning til den vejledning, de har modtaget. Generelt er brugervurderingerne udpræget positive. Over 90 % svarer således bekræftende på, at...

- ... vejlederen forstod deres spørgsmål,
- ... vejledningen var præcis og forståelig,
- ... de ville bruge eVejledning igen, og at
- ... de ville anbefale eVejledning til andre.

Desuden ses en positiv tendens fra maj 2011 til maj 2012, hvor den gennemsnitlige andel af positive svar er steget med 3 procentpoint (fra 89 til 92 %).

I kontrast til brugernes positive vurdering står samarbejdspartnersnes meget forbeholdne vurdering af eVejlednings virke. Særligt UU (ledere og vejledere) er skeptisk. Både når det gælder eVejlednings evne til at...

- ... dække den brede gruppe af unges vejledningsbehov,
- ... nå ud til flere unge end den tidligere vejledning, og at
- ... frigøre vejledningsressourcer 'lokalt' til i højere grad at prioritere de unge, der har vanskeligt ved at vælge og gennemføre en uddannelse.

UU's skepsis skal til dels ses i lyset af, at det især de unge i ungdomsuddannelserne samt unge, der har afsluttet en ungdomsuddannelse og i naturlig forlængelse af denne overvejer valg af videregående uddannelse, som bruger eVejledning. Denne gruppe, som er Studievalgs målgruppe, står for ca. halvdelen af henvendelserne til eVejledning. De helt unge, dvs. UU's målgruppe, står med 22 pct. af henvendelserne for en væsentlig mindre del.

Den problematiske vurdering fra de øvrige vejledningsaktører – særligt UU – af eVejlednings rolle og virke leder til den oplagte anbefaling, at eVejledning fremadrettet bør være ekstraordinært opmærksom på kommunikationen med de øvrige vejledningsaktører. I forlængelse bør eVejledning arbejde på at få endnu bedre fat i de helt unge (14-16-årige), så de ad den vej kan aflaste UU. Det er dog langt fra givet, at sådanne bestræbelser vil lede til markant bedre vurderinger fra de øvrige vejledningsaktørers side. Dette fordi deres væsentligste kritik går på den 'centralt fastsatte' ressourcetilprioritering af vejledningsindsatsen – de føler, at de 'afleverer ressourcer' til eVejledning – og ikke på eVejlednings indsats som sådan.

Chat som vejledningsmedie fylder meget og er for opadgående – særligt blandt de unge. Det peger samlet mod, at eVejledning bør holde et særdeles vågent øje med potentialet og videreudviklingen af især dette medie.

Ligeledes står det klart, at den fleksible åbningstid (aften og weekend) er et meget væsentligt aktiv – især blandt de unge. Det eksisterende datagrundlag inkluderer ikke brugernes eksplicite tilkendegivelse af, om der er behov for evt. øget eller reduceret åbningstid. Så på det nuværende grundlag er anbefalingen at bibeholde de eksisterende åbningstider, idet de 'skæve tider' i høj grad bruges.

Ventetiden ligger i gennemsnit på under 3 minutter, og ca. halvdelen kommer igennem helt uden. Samlet kommer 85 % igennem – dvs. at 15 % (kontaktforsøg) falder fra. Kortere ventetid og reduceret frafald er i sigens natur ønskelig, men med blik på den øgede omkostning, en sådan reduktion alt andet lige vil føre med, kan det være en tvivlsom investering. En vis ventetid og tilsvarende frafald er i praksis uundgåelig, og sammenlignet med SKAT og Statens Administration præsterer eVejledning fint på ventetid. eVejledning bør naturligvis optimere på ventetid og frafald inden for den eksisterende ressource- og prioriteringsramme. Såfremt der skal kastes øgede ressourcer efter at reducere ventetid og frafald, bør følgende to aspekter belyses grundigt: For det første etablering af et kvalificeret sammenligningsgrundlag i form af eksterne benchmark for ventetid (og frafald hvis muligt) med henblik på at sætte realistiske måltal for egen performance. For det andet gennemførelse af en særskilt analyse af det marginale forbedringspotentiale – hvad er omfanget, og til hvilken ekstraomkostning?

3.8 Udvikling og drift af system til samkøring af data(Ungedatabasen)

3.8.1 Baggrund

Initiativet er etableret med det formål at skabe bedre rammer for en målrettet og aktiv indsats overfor de unge gennem bedre dataudveksling på tværs af myndigheder og institutioner – dvs. på tværs af forvaltninger, skoler, uddannelsesinstitutioner, kommuner og stat, herunder oplysninger i e-indkomstregistret og uddannelsesregistre til administrative og statistiske formål. Målgruppen er de 15-30-årige. Helt centralt i denne bestræbelse står etablering og løbende drift af Ungedatabasen, og hensigten er, at det fælles datagrundlag skal kunne benyttes af kommunerne i indsatsen over for unge samt til statslig understøttelse af og opfølgning på den kommunale indsats.

3.8.2 Sammenfatning

Den væsentligste og mest sikre konklusion, der kan drages for nuværende, er, at opbakningen til intentionen bag Ungedatabasen er helt entydig blandt aktørerne, og behovet tilsvarende stort. Der er et stærkt ønske fra især UU's side om at få en systemmæssig understøttelse til at kunne følge de unges færd i uddannelsessystemet tæt som afsæt for at kunne foretage rettidig handling.

Implementeringen har været udfordrende med forsinkelser undervejs, der naturligvis har præget det samlede indtryk. Ikke desto mindre har UU'erne i dag adgang til en dagligt opdateret status på de unges færden i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Desuden foreligger der på løbende månedsbasis samlede statistiske opgørelser, der tegner såvel tværsnitsstatus som udvikling for de unges færden i uddannelsessystemet.

Ungedatabasen kan med den nuværende organisering blive til stor hjælp for vejlederne og andre interessenter, og den er forudsætningen for løbende at kunne monitorere og effektmåle (dokumentere) eksisterende og evt. nye politiske tiltag på området. For at Ungedatabasen skal blive en succes på længere sigt, er det imidlertid meget vigtigt at prioritere og holde fokus på at komme helt i mål med at sikre en tilstrækkelig stabilitet i driften. Ligeledes skal der på lokalt plan håndhæves en høj og stabil registreringskvalitet, så alle informationer i databasen med tiden bliver så retvisende som praktisk muligt.

3.9 Målretning af ressourcer til institutionernes indsatser for frafaldstruede

3.9.1 Baggrund

Formålet med initiativet er at forbedre fastholdelsen af frafaldstruede elever på ungdomsuddannelserne. Med initiativet afskaffes begrebet gennemførelsesvejledning i lovgivningen med de dertil hørende krav. Gennemførelsesvejledningen afløses af en institutionsforpligtigelse til at fastholde elever og studerende i uddannelse. Dermed bliver det muligt for den enkelte institution i højere grad at tilpasse indsats og ressourcer til vilkårene på den enkelte skole. Med målsætningen om at frigøre institutionerne fra en række krav til vejledningen samt etableringen af eVejledning er det målet at undgå en del af den overlappende vejledningsindsats, der i dag foregår på institutionerne, og som reelt er Ungdommens Uddannelsesvejlednings og Studievalgs ansvar. Med gennemførelsen af initiativet forventes der en takstbesparelse på 35 mio. kr. fra 2012.

Formålet skal opnås gennem følgende aktiviteter:

- De enkelte institutioner forpligtes til at udarbejde principper for at fastholde elever i uddannelse, procedurer ved omvalg, frafald etc.

- De enkelte institutioner forpligtes til at samarbejde med UU og Studievalg om elever, der er i risiko for at falde fra uddannelsen.

3.9.2 Sammenfatning

Registeranalysen viser, at der fortsat er et betydeligt frafald i løbet af studietiden. En forløbsanalyse viser således, at godt 25 % af de unge, som påbegyndte en erhvervsfaglig uddannelse efter sommerferien i 2011, var droppet ud af uddannelse i juni 2012 ved skoleårets slutning. For gymnasierne er billedet dog noget andelede, idet 6 % droppede ud i løbet af skoleåret⁸.

Umiddelbart oplever aktørerne ikke, at lovændringen har forbedret vejlednings- og fastholdelsesindsatsen. UU-lederne er mest positive – her svarer 23 %, at ændringerne i høj eller meget høj grad har forbedret vejlednings- og fastholdelsesindsatsen. 39 % af respondenterne fra de gymnasiale uddannelser svarer, at indsatsen i ringe grad eller slet ikke er forbedret. Dette gælder 27 % af respondenterne fra erhvervsuddannelserne. Tallene afspejler reaktionerne på besparelsen i forbindelse med initiativet, men flere anfører også, at den generelle studievejledning overfor mere velfungerende unge nedprioriteres, så en gruppe elever mangler vejledning, hvilket kan føre til uhensigtsmæssige omvalg.

Stort set alle ungdomsuddannelsesinstitutioner har udarbejdet strategier og/eller procedurer for fastholdelse, men der er stor variation i omfang – fra meget overordnede fastholdelsespolitikker til detaljerede procedurer/handlingsplaner. Traditionel studievejledning fylder fortsat meget i indsatserne – særligt på de gymnasiale uddannelser. Fastholdelsesindsatserne centrerer sig desuden om individuelle støtteordninger og undervisningsmæssige tiltag. Hertil kommer sociale tiltag. Erhvervsuddannelserne fremhæver desuden nye former for organisering og tilrettelæggelse af forløb, mens flere gymnasiale uddannelser fremhæver mere fokus på konsekvens og hurtigere indsatser ved fravær og manglende afleveringer.

Set fra institutionernes side opleves det positivt, at man i højere grad har mulighed for at justere/tilpasse egen indsats, og der anvendes mange nye medarbejdertyper i indsatserne på institutionerne.

Overordnet er det også opfattelsen blandt majoriteten af aktørerne, at fastholdelsesindsatsen *har* en afgørende betydning for, at eleverne gennemfører uddannelsen. 71 % af respondenterne fra både de gymnasiale og erhvervsuddannelserne og 62 % af UU-lederne mener, at indsatsen i høj eller meget høj grad har en betydning. Ingen vurderer, at indsatsen *ikke* har betydning.

Ca. 30 % af aktørerne vurderer, at fastholdelsesindsatsen kun har *ingen* betydning for, om eleverne gennemfører uddannelsen. Dette skal ses i relation til en udbredt oplevelse af, at visse unge har så store problemer, at effekten af fastholdelsesindsatsen er begrænset. En del af udfordringerne handler om de unges sociale baggrund, men også problematikkerne knyttet til uddannelsesparathedsvurderingen og optagelsen af reelt uafklarede unge på ungdomsuddannelserne – særligt erhvervsuddannelserne – spiller ind her.

⁸ Det skal bemærkes, at disse tal for frafald ikke kan sammenlignes med den frafaldsprocent, som UNI-C beregner. UNI-C foretager en såkaldt hullukning, som bl.a. betyder, at personer, som påbegynder den samme uddannelse inden for 15 måneder efter frafaldet, ikke tælles som frafald – kort pause. Det samme gælder personer, som påbegynder en anden uddannelse inden for 15 måneder – studieskifte. Denne hullukning kan af gode grunde ikke foretages i nærværende analyse.

Halvdelen af de medvirkende uddannelsesinstitutioner med gymnasiale uddannelser og hovedparten (85 %) af de medvirkende erhvervsskoler har udarbejdet en strategi eller procedure for samarbejdet med UU omkring frafaldstruede. Der er dog fortsat tale om en overlappende vejledningsindsats og en uklarhed omkring ansvarsområder i relation til fastholdelses- og vejledningsindsatsen. Konkret vurderer ca. en tredjedel af respondenterne fra de gymnasiale uddannelser og 38 % af respondenterne fra erhvervsuddannelserne, at en fjerdedel af den vejledning, der foregår på uddannelsesinstitutionen, reelt er UU's ansvar. 33 % af respondenterne fra erhvervsuddannelserne vurderer, at halvdelen af vejledningen reelt er UU's ansvar. Kun 14 % af de medvirkende uddannelsesinstitutioner med gymnasiale uddannelser og 19 % af de medvirkende erhvervsskoler har udarbejdet strategier/procedurer for samarbejdet med Studievalg. Evalueringen viser desuden, at samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner og Studievalgscentre fungerer meget forskelligt i de syv områder.

Der er således gråzoner i forhold til den specifikke arbejdsdeling mellem aktørerne, og mange oplever, at de forskellige aspekter ved vejledning og fastholdelse er vanskelige at skille ad i praksis. Desuden oplever studievejlederne på ungdomsuddannelserne, at eleverne har et stort behov for tryghed og er meget lidt mobile i forhold til at opsøge både studievalgscentre, men også i et vist omfang UU-centrene.

Det konkrete samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og UU i relation til fastholdelse og vejledning opleves på trods af disse uklarheder som tilfredsstillende. Der er dog mere blandede vurderinger af samarbejdet med Studievalg. På baggrund af casestudiet er det dog vurderingen, at eventuelle uklarheder omkring arbejdsdeling i forhold til fastholdelse og vejledning ikke opleves som problematisk i dagligdagen. De unge søger den vejleder, der er tættest på, og alle aktørerne understreger netop, at det er samarbejdet og fleksibiliteten, der nødvendigvis må præge arbejdet med de unge

På baggrund af evalueringen er det vores vurdering, at styrken i fastholdelses- og vejledningsindsatsen ligger i de enkelte aktørers fleksibilitet og mulighed for at tage et ansvar overfor den enkelte unge. Med den nuværende organisering af den samlede fastholdelses- og vejledningsindsats er et vist overlap mellem indsatserne et vilkår.

På mange måder er uddannelsesinstitutionernes fastholdelsesindsats fortsat en 'black box'. Vi kan ikke på baggrund af evalueringen konstatere, hvad der virker, for hvem og hvordan, ligesom der på de enkelte institutioner er tale om en lang række tilbud og støttemuligheder, som alene i den enkelte kommune kan forekomme uoverskuelig.

3.10 Fleksible EUD-forløb (EUX)

3.10.1 Baggrund

EUX er et nyt fleksibelt uddannelsesforløb på erhvervsuddannelserne, som skaber mulighed for, at fagligt stærke elever kan kombinere erhvervsuddannelsen med hel eller delvis studiekompetence. Med EUX kan eleven således tage en uddannelse, der giver en håndværksmæssig kompetence på faglært niveau samt generel studiekompetence via en kombination af EUD og gymnasiale fag. En del af tanken er at øge de un-

ges muligheder for at fortsætte på en videregående uddannelse og dermed videreudanne sig på samme vilkår som personer med gymnasial eksamen.

Uddannelsen er blevet udviklet og gennemført som et forsøg på tre erhvervsskoler i skoleåret 2010/2011 med EUX inden for bygge- og anlægsområdet.⁹ Formelt blev uddannelsen første gang tilbudt elever i august 2011, og ingen elever har derfor endnu gennemført et helt EUX-forløb, som varer 4-5½ år. En stor del af arbejdet omkring EUX har således stadig fokus på implementering, afsøgning af målgruppe, udbredelse og igangsættelse af nye EUX-forløb.

Formålet med initiativet er at bidrage til erhvervsuddannelsernes mål om at sikre, at elever får de nødvendige kompetencer til at kunne navigere og fungere på arbejdsmarkedet, herunder anvende teknologi, samt at unge kan honorere de krav, som samfundet stiller til dem og tage ansvar og medvirke aktivt i et demokratisk samfund og til den erhvervsmæssige udvikling. Målgruppen for initiativet er elever på erhvervsuddannelserne, som ønsker at opnå generel studiekompetence til videregående uddannelser eller har behov for gymnasial supplering for at kunne starte på en konkret videregående uddannelse. Formålet skal opnås gennem følgende aktivitet:

- Der er skabt fleksible uddannelsesforløb på erhvervsuddannelserne, som muliggør, at fagligt stærke elever kan kombinere erhvervsuddannelsen med hel eller delvis studiekompetence.

3.10.2 Sammenfatning

Ifølge registerdata havde 382 elever påbegyndt et EUX-forløb i oktober 2011. På daværende tidspunkt var 380 elever stadig i gang, mens 2 elever havde afbrudt uddannelsen. Langt størstedelen af eleverne, nemlig 276 elever ud af de 382, er/var mellem 15 og 17 år ved påbegyndelse af uddannelsen, mens 95 elever er/var 18-24 år, og kun en lille gruppe på 11 elever er/var 25 år og derover. Tallene viser, at uddannelsen primært appellerer til den gruppe unge, der lige har færdiggjort grunduddannelsen, og som står i at skulle vælge mellem en gymnasial uddannelse eller en erhvervsuddannelse – ud fra disse tal lever uddannelsen således op til dets intenderede mål.

Registerdata viser også, at EUX-forløb hovedsageligt udbydes indenfor områderne "Bygge og anlæg", "Strøm, styring og IT", "Produktion og udvikling". Samtidig angiver tallene en skævridding i antallet af henholdsvis mænd og kvinder, der i oktober 2011 havde påbegyndt et EUX-forløb. Ud af de 382, der var startet på EUX, var 370 elever mænd og kun 12 var kvinder. I forhold til det fremadrettede arbejde med implementeringen af EUX peger de professionelle på, at en af de store udfordringer lige nu er at få udbredt EUX-forløb til flere områder og samtidig sikre en acceptabel holdstørrelse. I forlængelse heraf kan man spørge, om ikke EUX-uddannelsen også kan have relevans indenfor områder, som i højere grad tiltrækker piger?

En relativt stor andel af både UU-ledere og repræsentanter fra erhvervsskolerne mener, at EUX er implementeret og organiseret hensigtsmæssigt i forhold til målet om at muliggøre, at fagligt stærke elever kan

⁹ Se evalueringsrapporten: *EUX – de første erfaringer – udvikling af god praksis* af Ole Dibbern Andersen og Jørgen Theibel Østergaard

kombinere erhvervsuddannelsen med hel eller delvis studiekompetence. Ifølge både UU-ledere, UU-vejledere samt ledere og lærere fra erhvervsuddannelserne lever EUX-uddannelsen således langt hen ad vejen op til det intenderede mål om at kunne udfordre, og være et særligt tilbud, til de fagligt stærke elever, som gerne vil tage en studiekompetencegivende erhvervsuddannelse. Men evalueringen viser også, at EUX ikke *kun* henvender sig til de fagligt stærke elever, men også til elever, som bare gerne vil have de muligheder, som en EUX giver, og elever, som er klar til at 'kæmpe for det'.

Det er evalueringsteamets vurdering, at man er nået langt med implementering og organisering af EUX-uddannelsen. Kombinationen af at tage en uddannelse, der både indeholder håndværksmæssig kompetence på faglært niveau samt en generel studiekompetence, indbefatter mange styrker, men også nogle udfordringer - dog udfordringer som lang hen ad vejen knytter sig til det faktum, at uddannelsen er relativt ny.

Den væsentligste organisatoriske udfordring, som fremhæves af både vejledere, UU-ledere, lærere og vejledere på erhvervsuddannelser og de unge selv, kredser om lærepladsordningen. Dels den velkendte problematik på erhvervsuddannelsesområdet; at der er mangel på lærepladser, dels at strukturen på EUX er en udfordring i forhold til at erhverve en læreplads, fordi skoleforløbene kan opleves som uhensigtsmæssigt lange fra et virksomhedsperspektiv, og endelig at de unge fravælger at yde den ekstra indsats, et EUX-forløb kræver pga. manglende udsigter til at komme i praktik.

I det videre arbejde med at organisere og implementere EUX på landets erhvervsskoler må man ligeledes tage højde for, at nogle (særligt mindre) skoler har vanskeligt ved at etablere EUX-forløb pga. et relativt spinkelt elevgrundlag, og der må således arbejdes for en fleksibel ordning, der sikrer, at EUX-uddannelsen spredes til flere områder og skoler, samt at der kan rekrutteres elever til holdene.

De professionelle har generelt meget positivt at sige om effekten af de nye EUX-forløb, og de oplever bl.a., at det er et kvalitetsløft til erhvervsuddannelserne. Den nye uddannelse er således med til at give erhvervsuddannelserne status, og uddannelsens særlige omstændigheder er med til at give eleverne en følelse af at være "eliten".

Elevernes egne beæggrunde for at vælge et EUX-forløb er mange, men for hovedparten handler det om at vælge en uddannelse, der på længere sigt skaber flere muligheder – både i forhold til videreuddannelse og et fremtidigt arbejdsliv. Evalueringen viser endvidere, at uddannelsen både tiltrækker elever, der ellers ville have valgt en gymnasial uddannelse, og elever, der havde valgt et ordinært grundforløb på EUD.

Det vurderes således, at EUX er en attraktiv uddannelse for en gruppe unge, for hvem hverken en gymnasial uddannelse eller en ordinær erhvervsuddannelse er det helt rigtige. En gruppe unge, som kan være fagligt stærke og derfor gerne vil have flere udfordringer som en del af deres erhvervsuddannelse, men også for unge, som ønsker at tage en uddannelse med flere muligheder, selv om det måske kræver rigtig meget af dem.

Sammenfattende er det vores vurdering, at EUX-uddannelsen er et nyskabende og meget relevant uddannelsesstilbud, hvor man sammentænker generelle studiekompetencer med erhvervsfaglige færdigheder. Det er stadig for tidligt at bedømme den langsigtede effekt ved de nye EUX-forløb, men på nuværende tidspunkt er både de professionelle aktører og de unges tilbagemeldinger gennemgående positive. EUX-uddannelsen fremstår således som et vigtigt uddannelsesinitiativ, der udvider paletten af uddannelsesmuligheder for unge, der overvejer en erhvervsuddannelse og/eller en gymnasial uddannelse, og kan medvirke

til at nedbryde skellet mellem praktiske/boglige fag. Men evalueringen viser også, at der er en række barrierer, som skal håndteres, hvis det virkelig skal komme til at fungere.

3.11 Produktionsskolebaseret erhvervsuddannelse

3.11.1 Baggrund

Med initiativet gøres det satspuljefinansierede forsøg "produktionsskolebaseret lærlingeuddannelse" permanent. Tilbuddet er rettet mod unge, der vurderes at kunne gennemføre en erhvervsuddannelse på en produktionsskole med formålet om bedre at kunne fastholde denne gruppe af unge i en ungdomsuddannelse. Med den produktionsskolebaserede erhvervsuddannelse skabes der mulighed for, at en erhvervsuddannelse kan tilrettelægges med grundforløb og praktik på en produktionsskole. Uddannelsen er tilrettelagt ud fra mesterlæreprincippet.

På den produktionsskolebaserede erhvervsuddannelse foregår læring i mindre grad gennem boglig formidling, og der skabes større fleksibilitet i forhold til uddannelsestempo og -varighed (lavere abstraktionsniveau, fokus på praktiske øvelser, tæt vejledning og høj lærerkontakt). Uddannelsen afsluttes med ordinær eksamen og svendeprøve.

3.11.2 Sammenfatning

Ifølge registerdata har der i perioden 1. august 2010 til 18. maj 2012 været 141 elever på produktionsskolebaseret erhvervsuddannelse. De 141 elever har været fordelt på 29 produktionsskoler, som geografisk er fordelt på 24 kommuner. Pr. d.18. maj 2012, havde 9 af de 141 elever gennemført forløbet, 18 havde afbrudt forløbet uden at gennemføre, mens 114 på datoen stadig var i gang med forløbet. Ifølge de adspurgte produktionsskoler i surveyen er der særligt tale om forløb indenfor fagområderne 'mad til mennesker', 'bygge-anlæg', 'produktion og udvikling' samt 'merkantil'. Ifølge ledere og medarbejdere på produktionsskolerne er der i mere end ni ud af ti tilfælde mulighed for, at eleven kan overgå til ordinær uddannelse undervejs i forløbet.

Det er således stadig et begrænset antal kommuner, der udbyder ordningen, og et begrænset antal elever, der benytter den – men dette skal ses i forhold til målgruppens størrelse (unge som er særligt udsatte i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse). Samlet set er vurderingen således, at uddannelsen er godt på vej i sin implementering.

Generelt vurderer ledere og medarbejdere på produktionsskoler og erhvervsskoler fleksibilitet i forhold til uddannelsestempo og -varighed samt tæt vejledning og høj lærerkontakt som værende de største styrker ved uddannelsen. Lederne og medarbejderne på produktionsskolerne vurderer desuden en anderledes pædagogik som en væsentlig styrke. Blandt de åbne 'andet'-besvarelser fremhæver særligt ledere og medarbejdere på produktionsskolerne, at der er et godt samarbejde omkring den enkelte elev med mere opfølgning, at eleven får hjælp til at håndtere personlige og sociale problemstillinger under uddannelsen, og at det er en styrke, at eleven på forhånd har en tæt relation til skolen og lederen af det pågældende værk-

sted, hvilket betyder, at uddannelsen foregår i trygge og velkendte rammer for elever, der har svært ved nye mennesker og sammenhænge. På den negative side nævnes det dog samtidig, at fleksibilitet i uddannelsestempo og -varighed er betydeligt forringet i forhold til forsøgsperioden.

Næsten ni ud af ti respondenter fra produktionsskolerne (88 %) og halvdelen af respondenterne fra erhvervsskolerne (50 %) vurderer desuden, at den produktionsskolebaserede erhvervsuddannelse bidrager til, at erhvervsskolen og produktionsskolen gensidigt får større indsigt i krav og indhold de to steder.

Den produktionsskolebaserede erhvervsuddannelse vurderes generelt meget positivt i forhold til at fastholde unge i uddannelse. Ca. to tredjedele af UU-lederne og mere end tre fjerdedele af UU-vejlederne vurderer, at forløbene i høj eller meget høj grad bidrager til at fastholde frafaldstruede unge i uddannelse.

Sammenfattende er det evalueringsteamets vurdering, at arbejdet med udvikling af fleksible og kompetencegivende uddannelsesforløb for unge, som har vanskeligheder ved at gennemføre en ungdomsuddannelse i det ordinære uddannelsessystem, er vigtigt. I den forbindelse fremstår den produktionsskolebaserede erhvervsuddannelse som et relevant og centralt tilbud. Samtidig er vurderingen, at en væsentlig styrke ved tiltaget er det øgede samarbejde mellem produktionsskoler og erhvervsskoler.

3.12 Den lokale implementering

3.12.1 Baggrund

Ungepakke II forudsætter et tæt samarbejde mellem forskellige kommunale aktører og uddannelsesinstitutioner. Formålet med initiativet er at bidrage til et tæt samarbejde mellem de forskellige aktører. Initiativet har til hensigt at fremme de rammebetingelser, som de øvrige initiativer skal virke og vurderes under.

Evalueringen af initiativet fokuserer på samarbejdsrelationerne internt i kommunen, mellem UU, folke-, fri- og efterskoler, samt jobcentre og relevante forvaltninger. Desuden ses på samarbejdsrelationerne eksternt med Studievalg, de lokale ungdomsuddannelsesinstitutioner, produktionsskoler osv. Endelig vurderes omfanget af administrative byrder i forbindelse med Ungepakken.

3.12.2 Sammenfatning

Med Ungepakken er der etableret mange nye samarbejder på tværs i kommunerne, og Ungepakken kan i vid udstrækning karakteriseres som et succesfuldt samarbejdsprojekt, som har engageret og forpligtet alle aktører på feltet. Langt de fleste kommuner har opprioriteret tværgående samarbejde og netværksdannelser, og det er vores vurdering, at netop det personligt kendskab mellem aktørerne er en styrke og en forudsætning for et velfungerede samarbejde på mere strategisk niveau. De fleste kommuner i undersøgelsen (81 %) angiver, at der er etableret nye organisationsformer i kommunen i forbindelse med implementeringen af Ungepakken. Det drejer sig fx om tværgående ungeteams, taskforces, netværk,

deltagelse i tværgående projekter eller i enkelte tilfælde helt nye afdelinger, der samler indsatsen omkring de 15-25-årige.

Ungepakken har påvirket samarbejdet mellem aktørerne i positiv retning – men primært centreret omkring UU-centrene. UU oplever således et styrket samarbejde med de øvrige aktører – ikke mindst folkeskoler, produktionsskoler, erhvervsuddannelser, jobcentre/beskræftigelsesforvaltninger og socialforvaltninger. Tilsvarende oplever disse et styrket samarbejde med UU. Det er dog også tydeligt, at der fortsat er et potentiale for styrket samarbejde på tværs. 1/3 del af alle aktørerne vurderer, at der i høj eller meget høj grad er et tæt og hensigtsmæssigt samarbejde mellem alle de relevante aktører i kommunen. Ca. halvdelen svarer i nogen grad, og 7 % svarer i ringe grad. UU-lederne er igen mest positive - 61 % svarer i høj eller meget høj grad, mod 12 % af respondenterne fra de frie/private skoler og 19 % af respondenterne fra folkeskolerne.

Evalueringen viser, at der også internt i kommuner/forvaltninger opleves en udvikling i forhold til øget samarbejde på tværs. Blandt andet udbredelsen af de såkaldte 'tværgående ungeteams' er en nyskabelse, som er perspektivrig og som er med til at nedbryde grænser mellem forvaltningsområderne og sikre et bedre samspil og en mere helhedsorienteret indsats overfor den unge.

Ser vi på institutionsniveauet, er det tydeligt, at der *mellem* institutionerne trives en del fordomme og antagelser, som også påvirker samarbejdsrelationerne - uanset det reelle indhold. Grundskolerne opleves af ungdomsuddannelserne (lærere, vejledere og ledere) ofte som lukkede, og ikke mindst folkeskolen beskrives som svær at komme i dialog med. Efterskoler, private og frie skoler er i dagligdagen længere væk fra UU, og her viser de kvantitative data også, at der er et potentiale i et styrket samarbejde – ikke mindst om uddannelsespartahedsvurderingen, hvor efterskoler/kostskoler og de frie/private skoler oplever at være dårligere klædt på til opgaven, jf. evalueringen af uddannelsespartahedsvurderingerne. Der er dog fra langt de fleste institutioner et gensidigt ønske om styrket samarbejde.

Aktørerne oplever generelt en lidt større administrativ byrde i forbindelse med implementeringen af Ungepakken, herunder at der er nye krav om dokumentation. Det gælder fx registreringen af kontaktdatoer, der skal registreres eksplicit for at bevise, at kontakten er sket inden for de lovfastsatte antal dage. Som tidligere beskrevet er der indtil nu tale om en meget mangelfuld registreringspraksis. Flere UU-ledere og vejledere nævner, at de oplever det som manglende tillid til og råderum for deres faglighed. Endelig nævnes mange tekniske problemer i forbindelse med registrering og dokumentation som en årsag til manglende afbureaukratisering – herunder problemer med tilmelding til ungdomsuddannelser samt Unge-databasen og optagelse.dk.

Samlet set er det vores vurdering, at Ungepakken har sat en meget afgørende samarbejdsdagsorden i kommunerne. UU-centrene har en helt central rolle som koordinator og samlingspunkt, og det er vores vurdering, at denne rolle anerkendes og værdsættes af aktørerne på tværs. Det betyder dog samtidig, at samarbejdet fungerer bedst for de aktører, som i dagligdagen er tæt på UU. I den fremtidige udvikling er det altafgørende, at UU har den nødvendige legitimitet blandt aktørerne på tværs, og vi anbefaler, at UU arbejder målrettet på at styrke samarbejdet med frie/private skoler, efterskoler og kostskoler, som i praksis er langt væk fra det ofte formaliserede samarbejde mellem UU, forvaltninger og ungdomsuddannelser.

3.13 Tværgående effektanalyse

3.13.1 Baggrund

Den tværgående effektanalyse tager et statistisk blik på 'de samlede resultater' af Ungepakken. Resultater/effekter måles på to parametre: Først analyseres i forhold til Ungepakkens mål om at reducere antallet af unge, som er uden for uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet – restgruppen. Dernæst inddrages ungdomsuddannelserne – søgning, overgang og frafald.

3.13.2 Sammenfatning

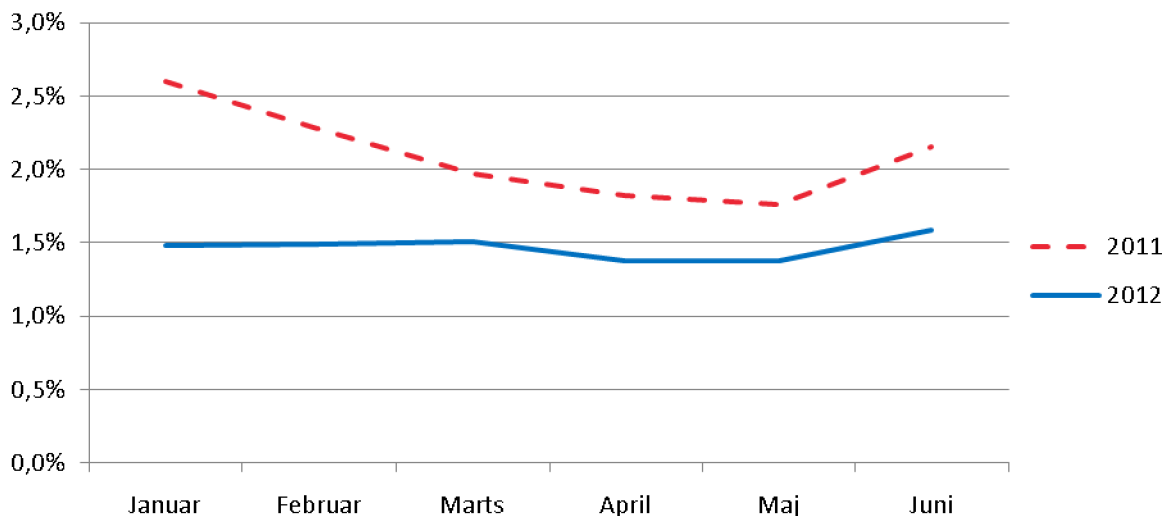
Restgruppen

Fra januar 2011, hvor Ungedatabasen gik i luften, til juni 2012 er antallet af unge i restgruppen faldet fra 5.611 til 3.411. En umiddelbar sammenligning leder til, at restgruppen er reduceret meget væsentligt (ca. 39 pct.) siden iværksættelsen af Ungepakken. Fra juni 2011 til juni 2012 har reduktionen i restgruppen været på 1.223 personer svarende til 26 pct. For at teste denne sammenhæng er gennemført en statistisk analyse, som klart indikerer, at Ungepakken har haft en effekt på reduktionen af restgruppen¹⁰.

Figuren nedenfor viser udviklingen i restgruppen i de første seks måneder af henholdsvis 2011 og 2012. Det ses, at kurverne for 2011 og 2012 udvikler sig parallelt med hinanden fra marts til juni, hvor kurven for 2012 ligger 0,5 procentpoint lavere. Med andre ord, så er restgruppen blevet reduceret med et halvt procentpoint fra 2011 til 2012, hvilket svarer til ca. 1.100 unge. Dette er en betydelig reduktion, hvilken i høj grad kan forklares med, at flere unge er i forberedende aktiviteter.

¹⁰ For nærmere specifikationer henvises til bilagsrapporten.

Figur 1. Andel af unge mellem 15 og 17 år, som er i restgruppen. Januar-juni i 2011 og 2012.

Kilde: Ungedatabasen (opdateret frem til juni 2012)

Ungdomsuddannelse

Flere unge skal fuldføre en ungdomsuddannelse. Ungepakkens betydning for opfyldelse af denne målsætning kan måles ved se på udviklingen i tilmeldingen og overgangen til ungdomsuddannelserne samt frafaldet i løbet af ungdomsuddannelsen.

Tilmeldingen til erhvervsuddannelserne er generelt faldende, mens tilmeldingen til de gymnasiale uddannelser er stigende. Tilmeldingen til erhvervsuddannelserne ligger i 2012 på et meget lavt niveau. Samlet set er der sket en svag stigning i andelen af unge, som tilmelder sig en ungdomsuddannelse i 2012 (62,3 %) i forhold til 2011 (61,6 %), men niveauet er dog lavere end i 2010 (63 %). Så alt i alt ingen entydig udvikling hvad angår tilmelding.

I analysen af overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse er det vigtigt at sammenligne tallene for 2011 og 2009¹¹ for at få et billede af udviklingen. Der er sket fremgang på alle parametre – flere kommer i gang med en ungdomsuddannelse, færre falder fra og færre foretager et omvalg i løbet af sommerferien. I 2011 er 94,3 % af dem, som tilmeldte sig en ungdomsuddannelse i marts, også i gang med en ungdomsuddannelse i oktober. Til sammenligning var det 90,7 % i 2009. Frafaldet omfatter de unge, der har påbegyndt en ungdomsuddannelse, men som er droppet ud inden 1. oktober samme år, hvilket typisk er 1-2 måneder efter undervisningsforløbet start. Dette frafald er reduceret fra 1,3 % (720) i 2009 til 0,9 % (590) i 2011. Der er tale om relativt få personer, men samtidig er det en type af frafald, som sandsynligvis kan reduceres med bedre vejledning, hvilket kan være forklaringen på den aktuelle udvikling.

¹¹ 2010-tal forefindes ikke

Endelig er der omfanget af omvalg, som ikke nødvendigvis er problematisk, men som alligevel er interessant. Man kan således have en hypotese om, at forbedret vejledning og anvendelse af parathedsvurderinger i højere grad får de unge til at vælge 'rigtigt' første gang. Andelen af unge, som foretager et omvalg, er forskellen mellem dem, der er 'i gang med tilmeldingsuddannelse' og 'i gang med en ungdomsuddannelse'. Andelen af omvælgere blev reduceret fra 2,5 % i 2009 til 2,1 % i 2011.

Det sidste element i analysen er en analyse af frafaldet i løbet af ungdomsuddannelsen. Normalt taler man om frafald, når en person er droppet ud af en uddannelse og ikke er startet igen inden for en periode af 15 måneder (et år og en sommerferie). Hvis en person påbegynder en ny uddannelse inden for denne periode, er der tale om et studieskifte. Pga. evalueringsperiodens længde er det ikke muligt at gennemføre en sådan analyse, og det er derfor heller ikke muligt at lave en analyse, som kan sammenlignes med den gængse frafaldsstatistik.

For at analysere frafaldet i løbet af ungdomsuddannelsen gennemføres der i stedet en forløbsanalyse. Udgangspunktet for analysen er den population af unge, som gik i 9. eller 10. klasse i marts 2011 og som var i gang med enten en gymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse i september 2011. Det drejer sig sammenlagt om ca. 57.000 personer. Denne population analyseres fra september 2011 til juni 2012 og giver dermed et billede af studieadfærden det første hele skoleår.

Frafaldet på de gymnasiale uddannelser er væsentligt lavere end på de erhvervsfaglige uddannelser i løbet af skoleåret 2011/2012. 94,8 % af dem, som påbegyndte en gymnasial uddannelse fra 9. klasse i 2011, er også at finde på uddannelsen i juni 2012 ved skoleårets slutning. Det svarer til et frafald på 5,2 %. Blandt dem, som kom fra 10. klasse, er frafaldet lidt højere, nemlig 7,3 %. Helt anderledes ser det ud på de erhvervsfaglige uddannelser, hvor henholdsvis 74,9 % og 74,7 % fortsat er at finde på uddannelsen i juni 2012, efter at være kommet fra 10. og 9. klasse året før. Det kan altså (igen) konstateres, at der er stor forskel i frafaldet på de gymnasiale og de erhvervsfaglige uddannelser. Samlet set tyder analysen på, at overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelserne går fint, men at fastholdelse under uddannelse – særligt på de erhvervsfaglige uddannelser – fortsat kan forbedres.